

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din.
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Polom Rdečega dne

Za 1. avgust napovedani komunistični izgredi so izostali

Po navodilih moskovske III. internacionale naj bi komunisti vsega sveta 1. t. m. z manifestacijami, demonstracijami, atentati in drugimi nasilnimi dejanji pokazali svojo naraščajočo silo. Toda z velikim ropotanjem napovedani Rdeči dan je izostal. Nikjer ni prišlo do resnejših izgredov. Je pač že minila povojna vihra in delavstvo je zopet iztreznjeno.

Moskovski pozivi so naleteli na gluha ušesa, ker delavstvo danes že v pretežni večini spoznava, da bi se mu položaj z eventualno uvedbo komunističnega režima ne izboljšal, saj se delavcu ne godi dobro niti v boljševiški Rusiji. Tisti, ki danes po Evropi zavajajo ljudi in jih begajo s krvavimi revolucionarnimi gesli, so neodgovorni in nerazsodni elementi, pustolovci, nagnjeni k potepinski romantiki. Idealistov je med njimi bore malo.

Preudarnega delavstva danes ni več med komunisti, ker preudarni delavec vidi, da komunizem ni uspel niti v Rusiji, ki je po prirodi bogata dežela in se je lahko malo poigrala s tem, da je krvava boljševiška revolucija uničila ogromne gospodarske dobrine. Za siromašnejše dežele bi pomenila taka revolucija popoln gospodarski

polom in kaj bi imel delavec od tega, če bi ob doseženem komunističnem cilju poginil od glada.

Polom Rdečega dne je velika blamaža za ruske boljševike, ki so izdali ogromno denarja za 1. avgust. Ruski boljševiki menda sedaj vidijo, da njihovo prizadevanje ne bo nikdar rodilo resnejšega sadu. Njihova gesla o diktaturi proletarijata so prazno gobeždanje, ker v Rusiji obstoja v resnici le diktatura nad proletarijatom. Svoboda misli je v sovjetski Rusiji neznana zadeva, protiboljševiške ljudi sovjetska oblastva brezobzirno preganjajo. Ako v Rusiji ne misliš baš ratančno tako, kakor mislijo boljševiški oblastniki, si v stalni nevarnosti ne samo za osebno svobodo, nego tudi za življenje.

Neuspeh Rdečega dne ima svoje glavne temelje v slabem vzgledu Rusije, kjer kljub tolikoletnemu boljševiškem režimu še ni raja in ga ne bo, čeprav ima Rusija spričo ogromnega prirodnega bogastva bolj kakor katerakoli druga država ugodne pogoje za gospodarsk. pro. vit. Odpor proti boljševizmu je v Rusiji sami vedno večji, česar se prav dobro zavedajo boljševiški oblastniki, ki ne pustijo do besede ljudem, nasprotujočim njihovim nazorom.

takih smotrenih, na najširši podlagi izvedenih akcij so bili veliki. Število novih obolenj je padlo, umrljivost se je zmanjšala. Po vseh državah, kjer se je vodil velikopotezen boj proti jetiki, sta se združili v skupnem udejstvovanju država s svojimi zdravstvenimi ustanovami ter privatna pobuda potom zdravstvenih društev in posebnih protituberkuloznih lig. Protituberkulozne lige so svoje delovanje razširile v najširše plasti ljudstva, mreža protituberkuloznega boja se je razpletla do zadnje vasi in do vsakega posameznika.

Tudi pri nas mora boj proti tuberkulozi dobiti splošen ljudski značaj. Le takrat bo uspeh pobijanja te bolezni zagotovljen, ako bo skupno z oblastvi, državo, zdravstvenimi ustanovami, občinami sodelovala tudi najširša javnost. Privatna pobuda in volja morata postati odločilni; z moralno in materialno pomočjo oblastev se mora izvesti vsesplošen ljudski pokret proti tej strašni bolezni. Zadnji čas je, da se po vzgledu drugih držav tudi pri nas osnuje dobro organizirana vsenarodna protituberkulozna liga.

V Mariboru posluje že dlje časa z lepimi uspehi in veliko požrtvovalnostjo protituberkulozna liga. Zaradi nezanimanja širših krogov naroda ter zaradi nedostajanja materialnih sredstev, liga ne more dovoljno razširiti svojega delovanja. Za ustanovitev protituberkulozne lige v ljubljanski oblasti hoče dati pobude Okrožni urad za zavarovanje delavcev. S sodelovanjem oblastev, društev in stanovskih zvez. Vse one organizacije, ki se temu povabilu še niso odzvale, pa prosimo, da prijavijo uradu pripravljenost sodelovanja. Istotako pa vabi urad tudi vse posameznike, ki so pripravljeni sodelovati pri ustanovitvi protituberkulozne lige, da priglase svoj pristop. Slovenci smo gotovo sposobni in vredni, da po vzgledu drugih narodov organiziramo tako protituberkulozno ligo, ki bo z uspehom izvedla boj tej ljudski bolezni. Upamo, da se bo vsa javnost z razumevanjem in podporo pridružila tej akciji. Pričakujemo predvsem od gg. zdravnikov, da bodo podprli prizadevanje te delavske institucije, ki se ne bori le za delavske interese, temveč za splošne interese narodnega zdravja.

OUZD.

Južnosrbski kmetovalci v Sloveniji

Povsod prijazen sprejem

Najsrečnejša ideja za medsebojno spoznavanje je gotovo ta, da od časa do časa prihajajo k nam na obisk srbski ali hrvaški kmetovalci, naši pa naj bi čim češče zahajali preko Sotle do skrajnih južnih mej Jugoslavije. Seveda so s tem združeni veliki stroški, toda ne dvomimo, da se bodo sčasoma našli viri in podpore za redno prirejanje takih izletov.

Prejšnji teden smo v Sloveniji imeli v gostih 30 kmetovalcev iz Južne Srbije, ki jih je vodil skopljanski oblastni referent za kmetijstvo inž. Radomir Savić. Najprej so si na Hrvaškem ogledali nekatere gospodarske ustanove. V nedeljo zjutraj 28. julija pa so pri Rosalnicah stopili na slovenska tla. Bili so pri Treh farah v Beli Krajini, nato v Metliki, ogledali so si kmetijsko šolo na Grmu, novomeško okolico in šentvidsko

pokrajino, na kar so v ponedeljek zvečer prispeli v Ljubljano. Odtod so naslednja dva dneva pohodili v Škofjo Loko ter na Lesce, v Hraše in na Bled, kjer so si povsod ogledali dobra kmečka gospodarstva, spoznali ljudi in pokrajino ter si nabrali kar najlepših vtisov. Iz Ljubljane so se pretekli četrtek odpeljali v Št. Jurij ob južni železnici, kjer so bili gostje kmetijske šole, odtod pa so nadaljevali pot v Maribor in končno v Dalmacijo pa preko Bosne v domovino.

Južnosrbski kmetovalci so povsod bili sprejeti z velikim navdušenjem in iskreno gostoljubnostjo. Sami so tudi odkritosrčno izjavljali, da Slovenije ne bodo nikoli pozabili, trudili pa se bodo, da izkoristijo ves pouk, ki ga jim je nudilo ogledovanje naših gospodarskih ustanov in spoznanje smotrenosti našega kmetijskega dela.

Akcija Okrožnega urada za zavarovanje delavcev za ustanovitev protituberkulozne lige

Slabe stanovanjske razmere, težak gmotni položaj, vedno bolj se razširjajoča industrija, alkoholizem in pomanjkanje zdravstvene izobrazbe povzročajo vedno večje širjenje tuberkuloze (jetike). Tuberkuloza postaja splošna ljudska bolezen, ki vsako leto uniči na tisoče človeških življenj; jetika čim dalje bolj razjeda zdravje naroda, širi se predvsem med industrijskim delavstvom, ki živi v težkih socialnih in neugodnih higienskih razmerah ter nima sredstev, da bi se ščitilo proti okuženju. Jetika je nalezljiva bolezen, ki se širi iz delavskih stanovanj na vse

strani, ne prizanaša niti onim, ki žive v boljših gmotnih razmerah. Nad 250.000 ljudi v državi bolega stalno za jetiko, letno umrje nad 80.000 prebivalcev za to boleznijo. Tudi v Sloveniji sami razmere niso boljše, nad 20.000 oseb stalno bolega za pljučnimi boleznimi!

V vseh kulturnih državah so se združili vsi merodajni faktorji, katerih dolžnost je ščititi ljudsko zdravje, k skupni akciji za pobijanje te ljudske bolezni, ki je pod ugodnimi pogoji ne samo ozdravljiva, temveč je mogoče s primernimi odredbami uspešno omejiti njeno širjenje. Uspehi

Gospodarski teden v Ljutomeru

Ljutomerski gospodarski krogi pripravljajo za teden od 11. do 18. t. m. vrsto gospodarskih prireditev. Predvsem bo ves teden odprta obrtna, industrijska in kmetijska razstava, in sicer v prostorih meščanske šole, Sokolskega in Kato-liškega doma. Za to razstavo se je prijavilo lepo število razstavljalcev iz vzhodnega dela oblasti, ki bodo pokazali interesentom svoje obrtne in industrijske izdelke ter kmetijske pridelke, med katerimi bo tudi slavno ljutomersko vino. Otvoritev te razstave bo v nedeljo 11. t. m. dopoldne, popoldne pa se bo višilo slavnostno zborovanje Slovenskega trgovskega in obrtnega društva, ki slavi svojo desetletnico. Dne 14. t. m. prirede živinorejski krogi razstavo in premiranje goveje živine in konj, slednji znamenite murpoljske pasme, ter razstavo perutnine, in sicer v senčnem

Seršenovem logu. Dne 15. t. m. pa bodo na Cvenu pri Ljutomeru konjske dirke, ki bodo pokazale mropolskega konja v vsej njegovi lepoti in brzini.

Na programu je pet kasačkih in dvoje galopskih dirk, ki so odprte tudi za konje iz vse države. Zaključek bo 18. t. m. v Seršenovem logu z ljudsko veselico.

Priprave za te gospodarske prireditve, ki naj pokažejo glavne pridobitne panoge panonske Slovenije, so v polnem teku in pričakovati je, da bodo rodile zaželjeni uspeh.

Politični pregled

Po vesteh iz Beograda se pripravlja v prometnem ministrstvu temeljita preureditev vse naše železniške službe in zaradi tega je bil

imenovan za novega prometnega ministra inž. Lazar Radivojević,

dočim je bil dosedanji prometni minister dr. Anton Korošec postavljen za ministra za gozdove in rudnike. Novi prometni minister je znan kot odločen mož in dober organizator.

Kakor je znano, je naša vlada poslala Bolgariji protestno noto

zaradi pomilostitve bolgarskih vojnih krivcev,

ki so za časa vojne vršili strašne zločine nad srbskim narodom. Bolgarska sodišča so morala te krivce obsoditi na podlagi mirovne pogodbe, a sedaj hoče bolgarska vlada naenkrat v nasprotju z mirovno pogodbo vse te krivce pomilostiti.

Na našo protestno noto je

bolgarska vlada odgovorila, da ta pomilostitev ne nasprotuje mirovni pogodbi,

češ, da se ne nanaša na noben zločin, ki bi imel značaj zločinov, navedenih v neullyjski mirovni pogodbi.

Z Bolgarijo imamo poleg tega še rešiti razna obmejna vprašanja, o katerih se je že razpravljalo med obema delegacijama v Pirotu in je prišlo že do sporazuma. Naša vlada pa je sedaj stavila predlog

za nova pogajanja glede obmejnih vprašanj med obema državama

in predlaga predvsem določitev nevtralne cone ter zamenjavo dvolastniških posestev, kar bi najuspešneje preprečilo večne obmejne izgrede. V tem, da zahteva Bolgarija uveljavljenje pirotskega sporazuma in odklanja nevtralnno cono ter zamenjavo dvolastniških posestev, se ne vidi baš dobra volja bolgarske vlade, vendar je pričakovati, da se bo dosegel med obema državama sporazum v vseh spornih vprašanjih v najkrajšem času.

Zelo važna konferenca se je otvorila 6. t. m. v Haagu (Nizozemska). Razpravljala bo

o plačevanju nemške vojne odškodnine

ter končno uveljavno sklenila, koliko in pod kakšnimi pogoji imajo plačevati Nemci reparacije (vojno odškodnino). Konference se udeležujejo po svojih zastopnikih vse države, ki so bile v vojni z Nemčijo, ter zastopniki Nemčije same. Vse prizadete države so imele že določene gotove deleže vojne odškodnine, toda reparacijski strokovnjaki so

z Youngovim načrtom deleže nekaterih držav nekoliko okrnili.

Med državami, ki se jim s tem načrtom hoče znižati delež na nemški vojni odškodnini, je tudi Jugoslavija, kakor pa vse kaže, bo našim zahtevam po neokrnjenem deležu ugodeno.

DOPISI

JEŽICA. Svoj vsakoleten telovadni nastop bo priredil naš Sokol v nedeljo 18. t. m. na prijaznem Štirnovem vrtu. To bo deveti javni nastop naše Sokola. Ker bo prišlo posebno mnogo bratov od društev kamniškega okrožja, katerih povratek mora biti zaradi neugodnega voznega reda razmeroma zgoden, se bo pričela prireditev točno ob 15. Letos bodo prišli zopet v večjem številu Sokoli in Sokolice iz Bosne v slikovitih narodnih nošah; za tukajšnji nastop so bosanski Sokoli naštudirali posebno telovadno točko, v kateri bodo prikazali tudi narodne bosanske plese. Po telovadbi bo velika narodna zabava, pri kateri bo sodelovala priznana godba Sokola I. iz Ljubljane. V primeru slabega vremena se bo vršil

samo veselični del prireditve v prostranih notranjih prostorih gostilne Štirn. Prijatelji vabljeni!

GORNJI LOGATEC. V pripravah za gasilsko slavnost je tekmovala vsa občina. Že prejšnji večer je bila vsa vas v zastavah. Podoknice obema kumicama se je udeležilo vse, kar leze ino gre. Ob godbi (Sloga iz Ljubljane) so nosili bakle, zadaj lampijončke. To je bil večer za mladež, ki je vsa navdušena klicala kumicama brez konca in kraja. Drugo jutro na vse zgodaj je bila budnica, ki pa ni nikogar zbudila, ker je bilo že vse na nogah v veselem pričakovanju. Kmalu so prihajala posamezna društva od blizu in daleč, tako da pri slavnostni sv. maši ni bilo zamudnikov. Po službi božji, pri kateri je imel novi g. župnik slavju primerno pridigo, se je na prostoru pred gradom vršilo blagoslovljenje novega društvenega prapora, ki ga je društvu darovala njegova kumica g. Josipina Čukova iz Kalc. in nove motorne brizgalne, ki ji je kumovala g. županja Ivanka Puppisova. Blagoslovu je sledilo zabijanje žeblice, 70 po številu. Slavnosti so prisostvovali zastopniki oblastev in armade ter posebna delegacija JGZ s starosto g. Josipom Turkom na čelu. Po običajnih nagovorih in pozdravih je bil obhod gasilstva Temu je sledil intimen banket. Popoldne in pozno v noč so se zgrinjale v obsežen grajski vrt ogromne množice gasilskih prijateljev. Podobne slavnosti Gornji Logatec ne pomni. Aranžerji so v resnici lahko ponosni nanjo. — V Beogradu se je poročila prva dožletna in nadvse zaslužna načelnica tukašnega Sokola sestra Malka Punčuhova. Obilo sreče!

KONJICE. V nedeljo se je vršila blagoslovitev nove motorne brizgalne. Ob tej priliki je tudi bila velika ljudska veselica. Slavnost je bila dobro obiskana in je moralno in gmotno zadovoljivo uspela. — Jetničar g. Jerman Josip je premeščen kot izvršilni organ k okrajnemu sodišču v Ptuj. Teško ga homo pogrešali, ker z njim izgubi narodna družba enega člana. Čestitamo mu pa na pridobitni boljšega službenega mesta.

ŠOŠTANI. (Smrtna kosa.) V starosti 71 let je umrl tukajšnji čevljarški moister g. Josip Čebul. Pokojnik je bil kljub visoki starosti še čil in vedno dobre volje. Posebno rad je pripovedoval, kako je bilo v starih časih v našem mestu, ko je on še inženieriem, ki so našo železnico šele merili, nosil torbice in instrumente. V nedeljo po-

SOTEŠČAN:

Krivica in povračilo

Povest iz vojne dobe.

(Dalie.)

«Postregle smo jim, kakor smo vedele in znale,» so se opravičevale. «Dale smo jim vsega, kar so poželeli. Ljudem pa ni nikoli prav in vedno brusijo jezike.»

«Kar je, to je, Bog mu odpusti,» je vzdihnil in dostavil: «Nikomur ne bom pravil o tem, kar se je zgodilo.»

«Tomažek, Bog nas bo sodil,» je Koširka zavila oči proti nebu.

«Pa se menda ne bojimo preveč njegove sodbe.» — Sosed se je naveličal besedičenja, pokleknil je in zmolil nekaj očenašev za pokojnikovo dušo. Neža je ustavila stensko uro, da ne bo treba vsakemu praviti, kdaj je izdihnil.

Sosedje so medtem napolnili sobo; nekateri so prišli iz radovednosti, drugi so postavljali mrliški oder Tomažek je bil naprošen, da je čul pri mrliču; poskrbel je, da mu je še tisti večer zvonilo, s čimer je razglasil smrtni dogodek.

V Nabrežju že več let ni bilo mrliča, zato ga je mladina skoro zaželela. Kropit je hodila celo v oddaljene vasi, kar pa žal ni smatrala za pobožnost, marveč za zabavo. Kadar je komu zazvonilo, tedaj se je radovala, češ: zopet bosta dva prijetna večera.

Čim se je znočilo, so se začeli zbirati pri mrliču. Možje in starejši fantje so posedli okrog mize, na kateri je stal krožnik s tobakom za pipo

in cigarete. Ob peči so sedela dekleta, pred kateri so se posadili mlajši fantje; vsi stoli in klopi so bile popolnoma zasedene. Celo veža je bila napolnjena do zadnjega kotička.

V kotu pod zapečkom je dremal Tomažek, dokler so čuli drugi, mu ni bilo treba paziti na sveče. Zdaj se je moral okrepiti, da bo čil proti jutru, ko bodo drugi zaspani.

Prostorno mrliško sobo so razsvetljevali trepetajoči plamenčki sveč, ki so gorele na mrtvaškem odru. Venomer jih je bilo treba utrinjati, da so dajale enakomerno svetlobo. To so vršili postrežljivi sosedje, sedeči okrog odra.

Najprej so se sukali pogovori o domačih zadevah, vmes se je skrivoma sušljalo o Koširjevi nenadni smrti ter o hčerah, ki sta sedeli na peči. Ob Lojzi je slošel Mevžarjev Tine, kar je dalo povod marsikaki opazki. Zraven njiju sta dremala Kozak in Pavla, vaški navihanci so stikali glave ter si porogljivo namigavali.

Tu pa tam je pošlo gradivo za pametne pomenke, treba ga je bilo nadomestiti z dostojnim kratkočasjem. Mladina je poskušala peti — najprej potihoma, potem pa vedno močneje in močneje, dokler se niso skupni glasovi izlili v otožno pesem. Postaven fant je zapel «naprej», pri čemer se je rahlo držal za brado. Tisti, ki jo je urezal «čez», je mižal ko petelin, basovj pa so bili sklonjeni z glavo med kolena. Besede v žalnem napevu so se glasile:

«Dober večer vam voščim nocoj.

Oj, kdo je ta, ki tu leži.

Opjutranjem nas zapusti.

Jemlje slovo tak žalostno od svoje žene prav lepo.»

Koširka se je naslonila z obrazom na peč, tako jo je ganilo. Hčeri sta si otirali solze; pevci so ponovili besedilo in spremenili zadnjo vrstico:

«Jemlje slovo tak žalostno od Lojze, Pavle prav lepo.»

Ko so še našeli sorodnike, sosede, prijatelje in znanca, je bila končana pesem, katere ni smelo mankati pri mrliškem odru. Nanev se je bolj prilegal moškimi glasovom, zato dekleta niso mogla spremljati ter so komaj dočakala, da so fantje odpeli. Čim so utihnili, so se oglasile prav milo in otožno:

«Od en'ga vrta bom zapel, je žalostno za slišat; k' je pripravljen vsem ljudem, ni treba nič se gvišat: Od tegá žegnangá britofá.»

Stara pesem je genila celo trde možake, ki so jo napeto poslušali. «Peti pa znajo,» so jih hvalili. «Kako lepo se ujemajo — kakor zvonovi, kadar zvonijo mrliču.»

Pevke je zadovoljilo laskavo priznanje, katero pa niso marale zastoni, marveč so ga hotele zaslužiti. Brž so se odkašljale ter nadaljevale:

«Koliko jih tam leži, k' jih nismo mi poznali; naši dragi predniki so v črno zemljo d'jani. Saj tud' mi bomo vsi tja prišli...»

«Tako je, tako,» je vzdihnil za mizo starček in iztrkal vivček. «Pravijo, da bo skoro treba oditi...»

Po kratkem odmoru so dekleta še mileje zabelna tretjo kitico:

poldne so ga mnogoštevilni meščani spremljali na njegovi zadnji poti. Naj bo dobremu starčku ohranjen blag spomin!

JARENINA. (Smrtna kosa.) Blago sree Elizabete Kostanjeveve v Gačniku je prenehalo biti in v torek 30. julija smo jo spremili v zadnji zemski dom, kamor je že pred leti odšel njen soprog, istotako vzoren oče. Kjer gospodinja v domu dobrohotno materino srcé, tam objema dih blaženega miru otroke, družino in sosede. Tako je bilo v prijaznem domu Kostanjevevem. Božji mir je vladal med starši in otroci, med domom in sosedi; Bog ga ohrani tudi za naprej! Sin je v Črni gori pri vojaki in ni mogel priti po zadnje slovo. V smrti borbi je mati zaželela njegovo sliko. Pokazali so ji fotografijo, skupino vojakov in njeno oko je zažarelo in iskalo. «To je», je pokazala s prstom in solza radosti ji je zalila oko. Kmalu nato je izdihnila. Pokojnici blag spomin!

CIRKOVCE NA DRAVSKEM POLJU. Naše Prostovoljno gasilno društvo si hoče nabaviti novo motorno brizgalno, pa nima denarja. Zato priredi 15. t. m. v Cirkovcah veliko loterijo z lepimi dobitki (plemenska krava, moško kolo, žensko kolo, rezalni stroj itd.) Za mal denar (srečka stane 5 dinarjev) lahko postanete srečni. Čim več srečk kupite, tem verjetnejša bo vaša sreča. Za zabavo bo ta dan tudi zadostno poskrbljeno. Srečolov, licitacija, ameriški zapor, žaljiva pošta. Tudi za prigrizek in za gašenje žeje bo izvrstno pripravljeno. Komur bo pa le prevroče, ga pri gasilni vaji lahko malo «pošpricajo». Gasilna društva, ki so prejela srečke v prodajo, naj pošljejo takoj denar za prodane srečke, neprodane pa naj takoj vrnejo. Vabimo Vas, da še hitro kupite prav mnogo srečk in da 15. t. m. pridete gotovo v Cirkovce, kjer se bomo prav lepo pozabavali. Odbor.

LJUTOMER. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl v Ljutomeru v 75. letu svoje starosti po dolgem bolehanju odvetnik g. dr. Karel Grossmann. Pokojnik zapušča sina in tri hčerke. Blag mu spomin; žalujočim naše sožalje!

TRBOVLJE. (Smrtna kosa.) Po dolgi in mučni bolezni je preminul v soboto zvečer v 72. letu starosti ugledni gostilničar in posestnik g. Volkar. Kot mlad krojaški pomočnik se je priselil pred leti iz Hrastnika v Trbovlje. Poleg krojaške obrti je izvrševal tudi gostilničarsko. S

pridnostjo in štedljivostjo si je pridobil lepo premoženje. Vse svoje življenje je bil poštenjak in dobričina, zaradi česar tudi splošno priljubljen in spoštovan. Pokojniku blag spomin, žalujočim iskreno sožalje!

KLANEC PRI KRANJU. (Smrtna kosa.) Na Klancu pri Kranju je preminul g. Ivan Schiffrer, župnik v pokoju. Pokojniku bodi ohranjen blag spomin!

MALA NEDELJA. Običajna vsakoletna velika tombola Narodnega kulturnega društva v prid Društvenemu domu se bo vršila tudi letos na angelsko nedeljo dne 1. septembra. Dobitki, ki bodo zelo mnogoštevilni, bodo po navadi razstavljeni vsem na ogled. Ker je letos manjše število tombolskih kart, se vsakomur priporoča, naj si karte preskrbi v predprodaji. Po tomboli ljudska veselica s plesom v Društvenem domu.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. (Razie novice.) Dne 21. julija smo imeli za našo župnijo pomemben dogodek, namreč akademijo, ki sta jo priredili skupno tukajšnje Sokolsko društvo ter Društvo kmetijskih fantov in deklet. Dočim sta doslej šli obe društvi vsako svojo lastno pot, sta se sedaj našli pri skupnem delu, ki sta si ga sporazumno razdelili. In plod tega dela je bila omenjena akademija, ki je bila zelo pestra. Obsegala je, uvedena s himno «Bože pravde», ki so jo igrali tamburaši, dve pevski točki, dva telovadna nastopa, dve točki, kateri so izvajali tamburaši (eno zbor starejših, eno pa mladinski zbor), pozdravni govor ter igro «Rodoljub iz Amerike». Ves spored je bil izveden v polno zadovoljstvo občinstva, ki se ga je nabralo izredno mnogo. Želimo, da bi društvi vztrajali v smeri, v katero sta krenili, občinstvo pa da bi jima ostalo zvesto ter da bi jima s prostovoljno agitacijo množilo prijatelje. — Dne 29. julija je začel voziti avtobus med Ljutomerom in Gorenjo Radgono, in sicer mimo Sv. Jurija, kjer ostaja voz tudi čez noč. To pomeni za nas veliko pridobitev in upamo, da bo tudi družba, ki vzdržuje ta promet, prišla na svoj račun, tako da bo mogla ob svojem času promet še razširiti. Prebivalstvu ob progi ležečih krajev pa se priporoča, da se na razpolago stoječega vozila čim češče poslužuje.

Priporočajte in širite „Domovino“!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

K IZDELOVANJU BOHINJSKEGA SIRA.

Bohinjsko sirarstvo je tekom zadnjih desetletij napredovalo, vendar mu manjka še zmeraj tiste enotnosti v izdelkih, ki je danes tudi pri bohinjskem siru neobhodno potrebna, ako naj doseže več uspeha. V Bohinju manjka enotnega blaga, tako po vnanosti in velikosti hlebov kakor tudi po njih notranji kakovosti in vrednosti. In vendar je tudi potreba, da pridemo do «standarda». Bohinjski sir bi veliko pridobil, če bi bili hlebi zlasti po svoji velikosti bolj zenačeni, po drugi strani pa bolj enotne kakovosti. Lastna mu je danes prav za prav samo ta posebnost, da se izdeluje po ementalškem načinu, vobče pa pod manj ugodnimi pogoji in zato tudi s primeroma manjšim uspehom.

V Bohinju kaže iz načelnih vzrokov izdelovati manjše hlebe sira, ki naj so 25 do 40 kg teški. To je potrebno deloma zaradi manjših količin mleka, ki ga imajo posamezne sirarne na razpolago, posebno v zimskem času, deloma pa zaradi tega, da postanejo tako teški siri prej godni ali zreli za uživanje. V Bohinju se rabi sir navadno že v starosti do 3 mesecev. V tem času naj bi bil tudi sir že dosti goden, kar je le pri manjših siri mogoče. Starejši siri so tam izjema. Starajo se le posamezni večji siri (hlebi), vobče gre pa ves sir že zgodaj v kupčijo. Nekaj časa ležijo potem le še v kletih posameznih trgovcev, dokler se tudi tam ne izvedejo. Za daljše zorenje sira nad 3 mesece tudi bohinjske sirarne prostora nimajo, kadar so v polnem obratu. Že pred leti sprožena dobra misel, da bi se ustanovila v Bohinjski Bistrici osrednja sirna klet, ki bi sprejemala ves sir iz ondotnih sirarn in bi ga enotno in pravilno obdelovala in ki bi res lahko odpomogla mnogim nedostatkem, ni našla odmeva, dasi bi bila res potrebna. Pri današnjih razmerah je naprava take kleti skoroda izključena. In tako morajo ondotne sirarne vse delo do potrebne zrelosti in oddaje še same opravljati.

«Tam noben'ga krega ni,
nobenega špetira;
gospod pri revežu leži,
obleka ga ne cira.
Nič drugač je bahač kot berač.»

«Zdaj pa še eno tako, da jo bomo vsi skupaj zapeli,» so predlagali fantje in dekleta. Zedinili so se za pesem, čije napev je sličil bridkemu joku, iz besedila pa se je trgalo tužno vzdihovanje:

«Ena urca bo prišla
morbit' še nocoj,
pa nimam prijateljja,
da bi rajžal z menoj.
Moja žena in hčeri
sta ostali doma,
jaz pa bom rajžal
s tega sveta.»

Tudi v veži so se hoteli postaviti. Oglasili so se fantje iz Strnišča ter jo urezali na vse grlo:

«O Marija s planinske gore,
ti nam moreš pomagat':
Je zapustil znanec svoje,
ki za njim žalujejo.
Naj žalujejo, naj zdihujejo,
saj nazaj ga več ne bo.»

«Kako gladko jim teče,» so hvalila dekleta. «Čprav so bili v vojni, peti pa niso pozabili.» Fantom je zrasel ponos; s polnimi glasovi so nadaljevali ostale kitice, ki so se od prve razlikovale v tem, da so v tretjo vrstico vpletli ženo, hčeri, sorodnike, prijatelje in sosede, drugo pa je ostalo neizpremenjeno. Petje je bilo tako nočno, da so se majale cvetlice na mrliškem dru.

Za otožnimi mrliškimi so prišle na vrsto nedolžne narodne pesmi, kot so: «Rasti, rasti, rožmarin», «Gozdič je že zelen», «Kje so moje rožice» in druge, čijih vsebina se nanaša na minljivost. Ko so odpeli lavretanske litanije z različnimi odpevi, je pošla zaloga; sem in tja se je še kdo spomnil kakšne pesmi, ki jo pa niso znali skupno zapeti.

Petje je morala nadomestiti nedolžna zabava, sicer bi bilo nastopilo dolgočasje. Tako so začeli «Rihtarja biti», «cekine deliti» in «sodnika» igrati. Take šaljivosti pri mrliču res niso na mestu, vendar pa so udomačene že od nekđaj kot preprosta narodna pesem.

Tine in Lojza sta bila edina, ki se nista zmenila za norčavo početje razigrane mladine. Zamaknjena drug v drugega sta sedela na zapečku; kadar sta povedala kaj posebno važnega, tedaj sta si celo pošepnila na ušesa. Z boleznim vzdihom mu je prišla iz ust vsaka beseda.

«Sama žalost jih je končala,» se je ozrl na mrliški oder. «Kesam se, ker sem povedal, da je Jože zbolel in umrl. Še danes bi lahko živeli v upanju, da se bo povrnil.»

«Prav gotovo,» mu je pritrdila. «Ko smo prejeli pismo o njegovi smrti, tedaj je bilo, kakor bi jih udaril po glavi. Oh, koliko smo prestali!»

«Nekateri človek ima silno mehko srce, vsaka žalost ga potare.»

«Tine, žalostna je taka smrt,» je naslonila glavo prav na njegovo ramo.

«Kakšna?» je radovedno prijel za besedo.

«Oh, takšna...» se ji je ustavljala beseda.

«Seveda, mrtve ste našli... Silno ste se morali prestrašiti...»

«Obešene...» mu je pošepnila tako tiho, da je čula komaj sama sebe.

«Šššš,» mu je zagomazelo po vseh udih. «Da bi le kdo ne zasluhlil...»

«Molči, Tine! Nate se zanesem.»

«Brez strahu, Lojza. Nisem tak, da bi pljunil v svojo skledo. Kot starejša hči boš podedovala kmetijo...»

«O tem ni dvoma, Tine. Dolga ljubezen pelje v zakon, pravi pregovor. Grdo bi bilo, ako bi snedla besedo.»

«Bog obvaruj, Lojza. Noben spovednik bi te ne mogel odvezati.»

Mladina se je polagoma naveličala burk; fantje iz sosednjih vasi so vstali, pokropili mrliča in odšli v družbi, kakor so prišli. Zunaj vasi so pričeli vriskati in prepevati fantovske pesmi.

Tiste, ki so še ostali, je bilo treba pridržati. Koširka se je počasi zmajala s peči in pomignila Lojzi, naj gre z njo po pijačo. Spremljal ju je Tine, katerega je Lojza skrivaj povabila. Sami se namreč nista upali v temno klet, zakaj neprestano jima je krožil pred očmi prizor očetove smrti.

Vrnili so se: Koširka s hlebcom kruha, Lojza je nosila pehar z orehi, Tine pa veliko opleteno steklenico, napolnjeno s sadjevcem, ki ga je pričel deliti. Vsak je moral duškoma izprazniti kozarec, mati mu je urezala kruha, hči pa mu je nasula v predpasnik orehov.

Škrtanje, nastalo ob trenju orehov je prebudilo Tomažka, ki se je povzpел na zapeček in opozoril Koširko na svojo prisotnost. «Take pijače pa nimajo povsod,» se je obliznil, izpraznil kozarec. «Čast Koširjevi hiši, Blažu pa sveta nebesa na večne čase!»

Tudi zaradi tega se z ozirom na dokaj enostavne razmere bolj priporoča izdelovanje manjših sirov. Kjer pride po 600 do 800 litrov mleka na dan skupaj, tam naj se napravita po dva hleba namesto enega, da se na ta način velikost hlebov kolikor mogoče zenači. S tem se bo tudi doseglo, da bo sir prej goden in dober za kupčijo.

V drugo je pa gledati, da se zenači po možnosti tudi kakovost bohinskega sira. Danes je bohinsko sirarstvo precej podobno dolenskem vinarstvu, oziroma kletarstvu, ker so obojni izdelki premalo zenačeni po svoji kakovosti, in vendar mora biti načelo tu in tam, da se izdelki tudi po kakovosti zenačijo, da bomo lahko govorili o enotnih tipih in dosegli s tem tudi večjo vrednost.

Rešitev leži tudi tukaj v enotni organizaciji sirarske tehnike. Ni zadosti, da delamo samo po ementalnem uzorec, ampak treba, da si prisvojimo tudi povsod ugodnosti moderne sirarske tehnike in da delamo s pomočjo dobrih kultur in dobrih kipelnih kleti.

PRED NOVO SADNO LETINO.

Letos se obeta po raznih krajih naše dežele ugodna sadna letina. Naša naloga je, da že sedaj skrbimo, kako bomo s pridelkom ravnali in kako razpolagali, da nam bo sadje čim več zaleglo in čim več neslo. V dobrih letih nam gre rado veliko sadja v zgubo. Veliko ga brez pravega haska potratimo, ker ga obračamo za izdelke, ki nam premalo vržejo. Kot načelo bi moralo veljati, da spravimo vse sadje, kar ga ne rabimo za dom (bodisi da ga sušimo ali pa porabimo za mošt) v kupčijo. Pri tem je gledati, da ga čim bolj prodamo.

Danes, ko vlada vsesplošna konkurenca, je skrbeti, da vse lepo in dobro sadje kot namizno blago prodamo in ga v ta namen po sortah skrbno oberemo in po debelosti razločimo. Tega dela se moramo lotiti vsi sadjarji po posameznih vaseh, če hočemo, da bomo za sadje kaj več dobili.

Dobra sadna letina nas zadene navadno premalo pripravljene. O kakem vzajemnem delu in nastopu ni govora, zato smo pa tudi na milost in nemilost izročeni raznim prekupcem, katerim nemoremo biti slednjic še hvaležni, če smo sadje sploh oddali in naj bo cena še tako nizka. To se je dosedaj ob dobrih sadnih letinah še zmeraj do-

gajalo in se bo tudi letos, če se ne bomo v poklicanih krajih segli v roko in skupno nastopili s svojim sadjem, in seve, če ne bomo sadje pravilno pripravili za letošnje kupčijo.

Najvažnejša za nas je oddaja namiznega sadja, ker nam to sadje največ nese. Skrbno obrano in sortirano sadje se najbolje proda. To nas stane nekaj več dela, ali zato dobimo zanj dosti več denarja. Če je mogoče, je oddati sadje čimprej. Če imamo ugodne prostore, ga lahko shranujemo in pozneje prodamo, ko je cena ugodnejša. Za vse naše sadjarje je važno, da se po vaseh skupno pripravljajo na letošnje sadno kupčijo. V tem pogledu je našim potrebam in razmeram zelo ustreglo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani, ki je izdalo knjigo «o spravljanju, razbiranju, shranjevanju in razpošiljanju sadja», ki jo je spisal ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru g. Priol, ki je znan strokovnjak v sadjarstvu. V tej knjigi so vsa potrebna navodila za sadno kupčijo, tako da odgovarja popolnoma zahtevam današnje mednarodne sadne trgovine, kar se tiče priprave sadja za kupčijo. Knjiga, ki obsega 76 strani in je pojasnjena z mnogimi slikami, se dobi proti plačilu 15 dinarjev pri imenovanem društvu v Ljubljani, Resljeva cesta 24/II. Toplo jo priporočamo!

*

Popravek. V zadnjem listu je čitati v drugem odstavku namesto «nosti» pravilno »dosti». V zadnjem odstavku naj se pravilno čita «Za podsetev enega hektara travnika.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Razpoloženje zadnjih dni je nekoliko mlačnejše in so 6. t. m. cene pšenice ter moki v Novem Sadu malo popustile. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali 6. t. m. (postavljeno na slovensko postajo; za 100 kg): pšenič o, baško, staro, po 275 do 277.50 Din; moko «O» po 400 do 402.50 Din; turščico, baško, po 205 do 210 dinarjev; ječmen, novi, po 160 do 165 Din.

ŽIVINA. Na zadnjem zagrebškem sejmu je bilo povpraševanje zelo slabo ter so cene goveji živini popustile za 0.50 do 1 Din pri kilogramu. Tudi konji so se pocenili za 500 do 750 Din pri

paru, svinje pa 0.50 do 1 Din pri kilogramu. Povsem je izostalo povpraševanje po živini od strani kmetov, ki tik pred letino nimajo za nakup živine potrebne gotovine.

HMELJ. Zanimanje za staro blago popušča. V Savinjski dolini so plačevali v predprodaji za novo blago 18 do 26 Din kilogram. Položaj na tržiščih je še popolnoma nejasen.

JAJCA. Povpraševanje je v inozemstvu precej popustilo in tudi cene so nekoliko nazadovale. Naše izvozne tvrdke so prav tako znižale cene. Nakupovalci plačujejo sedaj 1.05 do 1.10 Din za komad.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je zadnje dni dobilo v valutah:

1 dolar za 55.24 do 56.44 Din;
dne 6. t. m. v devizah:
1 dolar za 56.75 do 56.95 Din;
100 francoskih frankov za 222.18 do 224.18 Din;
100 italijanskih lir za 296.84 do 298.84 Din;
1 nemška marka za 13.56 do 13.59 Din;
100 češkoslovaških kron za 168.20 do 169 Din;
Od državnih papirjev sta se trgovala 6. t. m.:
Vojna škoda po 405 do 408 Din in investicijsko posojilo po 86.50 do 88 Din.

Sejmi

9. avgusta: Žužemberk, Radeče pri Zidanem mostu.

10. avgusta: Dvor, Rovte, Dob, Kamna gorica, Ig, Sv. Lovrenc na Temenici, Luče, Brežice, Podčetrtek, Slovenjgradec, Sv. Barbara, Sv. Lovrenc na Ptujem polju, Trbovlje, Sv. Lovrenc v Puščavi.

12. avgusta: Sv. Jurij ob južni železnici, Cmurjek, Nedeljišče.

14. avgusta: Leskovec.

15. avgusta: Fara pri Kočevju.

16. avgusta: Lož, Vače, Trebnje, Škofja Loka, Cerklje, Lembah, Mozirje, Oplotnica, Sevnica ob Savi, Gornja Lendava, Rakičan.

17. avgusta: Kapele pri Brežicah, Šmarje pri Jelšah, Mokronog.

«Očka, vse tole je vaše.» je Tine postavil preden steklenico, ko je prišel drugič na vrsto.

«Aha, vedel sem, da bo nekaj ostalo,» se je široko nasmehnil. «Ako bi ne bilo Boga in dobrih ljudi, bi reveži sploh ne mogli živeti! Tako pa zame zmirom kaj ostane. Kamor se ganem, me kličejo — Tomažek sem, Tomažek tja — kdo bo nekaj vsem odgovarjal.»

«Pod srečno zvezdo ste rojeni,» ga je Tine pohvalil.

«Pod hruško,» je Tomažek naglo izpopolnil. «Tam gorj ob meji pod tisto staro tepko se je moji materi — Bog ji daj dobro — nekaj pripetilo. Sklonila se je ter me pobrala kakor hruško, ki pade z drevesa. Tamkaj sem pričel živeti in ondi bi tudi rad umrl, ako je božja volja.»

«Umreti pa še ne,» so odklanjali drug za drugim. «Potem bi tam strašilo.»

«Eh, strašiti pa ne bom hodil, kaj pametnega bi že prišel komu povedati. Tako kot tisti duhovnik, ki je svojemu prijatelju razodel, kdaj bo umrl.»

Vsi so se radovedno obrnili v Tomažka, vedeli so, da bo njegova zgodba lepa in zanimiva. Na mah je prenehalo trenje orehov, nobeden se ni upal zakašljati ali treniti z očesom.

Tomažek je zvrnil kozarec, natlačil vivček; medtem je zbudil spomine in pričel z glasom, s kakoršnim pripovedujejo čisto resnico.

«Nekoč je živel duhovnik, ki je nenadoma umrl. Daleč nekje pa je imel prijatelja, katerega niso obvestili o njegovi smrti. Zbudilo se mu je hrepenenje po duhovniku ter ni mirovalo prej, dokler se ni odpravil na potovanje. V kraj, kjer je služboval duhovnik, je prispel ponoči okrog enajste ure. Ker je bilo pozno, ga ni hotel dramiti,

drugod pa tudi ni mogel iskati prenočišča — ljudje so počivali v mirnem spanju.

Hodil je nekaj časa okrog cerkve in premišljal, kam bi se napotil. Tedaj je opazil, da so cerkvena vrata na stečaj odprta. Nekaj mu je reklo naj vstopi, čemur se ni odrekel. Sedel je v klop v zakristiji, glavo si je podprl z rokami in skušal zadremati. Ni se ga še dotaknil spanec, ko je začul rahle stopinje. Vstopil je duhovnik s prižgano svečo — bil je njegov prijatelj. Vstal je presenečen, da bi mu podal roko, a duhovnik je odklonilno zamahnil — bolelost in trpljenje se mu je poznalo na obrazu. S težkimi koraki je stopil k omari ter se oblekel v mašno obleko. V desnici kelih, na katerem je počivala levica — tako je stal in gledal okrog sebe, kakor bi nekoga čakal.»

«Strežnika nima,» si je domislil. «Zakaj neki mašuje tako zgodaj?»

Vzel je mašne bukve in pozvonil; na oltarju so že gorele sveče, ko sta prišla iz zakristije. Duhovnik je odložil kelih in pričel maševati. Glas mu je bil slovesen: sprva nekoliko tih, pozneje pa čist in mogočen. Strežnik mu je zbrano odgovarjal.

Po povzdigovanju se je mašnik čudežno spremenil. Iz oči mu je zasijalo blaženstvo, sreča in zadovoljstvo. Z lahкими koraki se je vrnil v zakristijo; strežnik mu je pomagal pri slačenju — prešinjala ga je skrivnostna bojazen.

Duhovnik se je nasmehnil in spregovoril: «Neskončni pravici je zadoščeno zaradi ene same nekrvave daritve, ki sem jo v življenju površno opravil. Ti si me rešil, zakaj brez tebe bi ne bil mogel popraviti, kar sem zanemaril. Zato ti izpolnim za plačilo vse, karkoli me hočeš prositi.»

Tedaj se je zavedel, da občuje z duhom pokojnega prijatelja. «Ne želim nič drugega kot to, da mi naznaniš, kdaj bom umrl,» se je glasila njegova prošnja.

«Nikar se me ne boj, nič žalega se ti ne bo zgodilo. Kadar se ti bom zopet prikazal, vedi, da ti bo še tisti dan odbila zadnja ura.»

«Ali te bom kmalu videl?» si ga je drznil vprašati.

«Še ne tako hitro, ako ne bo kakšne spremembe.» Duhovnik ga je blagoslovil in izginil.

Odslej je živel v neprestanem strahu, kdaj bo zagledal prijatelja. Polagoma pa je pozabil ta dogodek, spominjal se ga je le še kot v meglenih sanjah. Čas mu je čudovito naglo potekal kakor vedno, kadar človek pričakuje nekaj, česar se boji, da bi se ne zgodilo.

Dvajset let je preteklo po tem dogodku. Mož se je med tem časom že precej postaral, vzlic temu pa se je še vedno rad pozabaval. Nekoč je bil povabljen na veselico, kjer se je nenadoma spomnil umrlega prijatelja. Dozđaj se je namreč otresal takih misli, nikomur ni omenil besedice o prikazni. Neprijetno bi mu bilo, ako bi ga bili zaradi tega zasmehovali.

Sredi najlepše zabave med živahnim sviranjem godbe je obstal in povsili glavo. «Aha, zdaj je prišel!» je vztrepetal, obraz mu je prebledel, mrzel znoj mu je orosil čelo.

«Kdo?» so poizvedovali tovariši ter ga rado vedno obstopili.

«On. Ali ga ne vidite? Pokojni prijatelj...»

«Kje pa je?» so nestrpnost silili vanj.

«Tamle v kotu dvorane...» (Dalje prih.)

Kratke vesti

— Razstava perutnine v Ljutomeru. V sredo 14. t. m. bo v Ljutomeru splošna živinska razstava. Poleg drugih vrst domačih živali bo zastopana tudi perutnina, ki bo rastavljena v posebnem oddelku v ličnih železnih kletkah. Prijavljenih je že okoli 20 družin štajerske kokoši. Vsaka družina obstoji iz enega petelina in treh kur, katere je posebna komisija že odbrala po vaseh. Perutnino bodo pripeljali na razstavo že dan pred otvoritvijo, na kar jo bodo takoj ocenili; tako bodo obiskovalci že takoj ob otvoritvi razstave našli na vsaki kletki poleg ostalih podatkov tudi uspeh strokovne ocene. Na to priraditev se opozarjajo vsi ljubitelji perutnine, predvsem tudi vse kmečke gospodinje. Potrebno je, da posvečamo tej važni in dobičkanosni panogi našega gospodarstva odslej več pozornosti.

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljev povratek na Bled in krst tretjega kraljeviča.** Te dni se je Nj. Vel. kralj zopet vrnil na Bled, kjer se vrše priprave za krst tretjega kraljeviča. Krst se bo izvršil v nedeljo dopoldne v gradiču Suvoboru. Krstnemu aktu bodo prisostvovali članj kraljeve rodbine, zastopnik vlade minister za gozdove in rudnike dr. Korošec, zastopnik angleškega kralja kot kuma poslanik Kennard, najvišje dvorno osebje in morda tudi minister za vojsko in mornarico general Hadžič. Kakor se domneva, bo kraljevič prejel pri krstu ime iz slovenske zgodovine.

* **Evangelikiški škof v Prekmurju.** Evangelikiški cerkvi država še ni p trdila njenega statuta. Zato verske občine tudi še nimajo svojega pravomočnega škofa, pač pa vrši to funkcijo škofijski administrator g. dr. Popp iz Zagreba. Sedaj je prispel ta visoki cerkveni dostojanstvenik v Mursko Soboto in je predsedoval redni letni senjorski konferenci za Prekmurje, ki se je vršila v ponedeljek 5. t. m. v Bodoncih. V Bodoncih so g. dr. Poppa prav slovesno sprejeli.

* **Shod hmeljarjev v Žaleu.** Širši odbor Hmeljarskega društva je sklenil sklicati za nedeljo 11. t. m. v Žalec splošen shod hmeljarjev, kjer

bodo med drugim podali izkušeni stari hmeljarji in strokovnjaki podrobno poročilo o stanju hmelja drugod in ugotovili izgleda za letošnjo kupčijo. Kot ugodno znamenje se smatra izredno zanimanje inozemskih trgovcev za savinjsko blago.

* **Opozorilo obiraleem hmelja.** Železniške legitimacije za hmeljske obiralece se dobe pri Hmeljarskem društvu za Slovenijo v Žaleu. Eno legitimacijo lahko uporabi za enkratno vožnjo poljubno število obiralecev.

* **Odhod zaslužnega narodnega delavca z Jesenic.** Dne 1. t. m. se je preselil z Jesenic dolgoletni kolodvorski restavrater na Jesenicah gosp. Rudolf Ozvald, ki se bo s svojo soprogo stalno naselil na svojem posestvu na Selu pri Zirovnici. Z g. Ozvaldom izgubijo Jeseničani marljivega narodnega, zlasti sokolskega delavca. Ko je prišel pred 18 leti iz St. Petra na Krasu na Jesenice, je takoj prijel za delo pri Sokolu, postal njegov blagajnik, eno leto pozneje društveni starosta ter je vodil društvo v tej funkciji in v najtežjih časih polnih 12 let. Velika njegova zastuga je, da to agilno društvo te dni gradi svoj mogočni dom, ki bo ponos in kras Jesenic in za katerega dograditev je prispeval g. Ozvald težke vsote.

* **Okrajna cesta Rogatec—Žetale** bo zaradi dviga ceste v Medribnikih med 2. in 3. km (šteto iz Rogateca) zaprta od 12. do 17. t. m. za vsak promet z vozili. V primeru neugodnega vremena se bo ta zapor ceste primerno podaljšal.

* **Odkupnina za cestni kuluk.** Minister javnih del inž. Savković je odredil, naj se prične odmerjati in izterjavati odkupnina za osebno delo pri gradbi oblastnih, državnih in samoupravnih cest. Državnim uslužbencem se bodo odpeljajoči zneski odtegnili pri plači za mesec september. Minister javnih del inž. Savković je izdal o določbah čl. 38. zakona o samoupravnih cestah naslednje pojasnilo: Podčastniki in kapla ji kakor tudi orožniki, ki takisto tvorijo sestavni del vojske in mornarice, so oproščeni plačila odkupnine za osebno delo po zadnjem odstavku čl. 38. zakona o samoupravnih cestah. Odkupnino plačajo samo oficirji kakor tudi ostali uradniki in uslužbeni civilnega in vojaškega reda v resoru ministristva vojske in mornarice. — Zakon o samoupravnih cestah odreja v točki 38., zadnji odstavek: «Vsi državni, oblastni in občinski uradniki ter civilni in vojaški

uslužbeni (vštevši častnike) kakor tudi vse duhovniške osebe vseh veroizpovedanj in upokojenci plačujejo vobče osebno delo v denarju v znesku tridnevne plače (osnovne in položajne), odnosno pokojnine, ne glede na spol, starost, položaj in državljanstvo.»

* **Nov most preko ceste** delajo v vasi Ribjek pred Osilnico. Na tem mestu je skoro ob vsakem deževju voda preplavila cesto, pri čemer je bil seveda ves promet z Osilnico, Čabrom in Brodom na Kolpi ustavljen. Delo pri mostu vodi cestni mojster g. Emil Bižal iz Kočevja.

* **Pozdravi rojakov iz Argentine.** Iz Buenos Airesa nam pišejo: Dragi bralci «Domovine»! Med delom nam neštetokrat pohite naše misli domov k našim dragim in loti se nas domotožje, čeprav se nam ne godi slabo. Pozdravljamo vse čitatelje našega lista, posebno svoje domačine: Ivan Juhant (Gmajnica pri Komendi), Franc Sedlar (Breg pri Kamniku), Leopold Henigman (Toplice pri Novem mestu), Albin Sušteršič (Hruševce-Novovo mesto), Anton Zalar (Sv. Vid-Rakek), Franc Bukovec (Moraševo-Novovo mesto), Rudolf Turk (Drganja) sela pri Straži, Franc Planinc (Križ pri Komendi), Alojz Fink (Potok-Novovo mesto), Alojz Zamida (Toplice-Novovo mesto). Zaposleni smo pri podzemski železnici v Buenos Airesu.

* **Mesne cene na ljubljanskem trgu.** Ker je bilo zadnje čase po časopisju objavljeno, da so se svinjsko meso kakor tudi mast in slanina v Ljubljani podražili, je mestno tržno nadzorstvo ugotovilo na licu mesta, da so cene naslednje: kilogram svinjskega mesa I. vrste 25 do 27 dinarjev, II. vrste 20 do 22 dinarjev, slanina trebušna 26 do 27 dinarjev, salo in riba 29 do 30 dinarjev, mešana 26 do 27 dinarjev, mast 30 do 32 dinarjev. Svinjsko meso kakor tudi mast se torej od 1. avgusta na dalje nista nič podražila.

* **Gospodinjska šola v Šmihelu pri Novem mestu** razpisuje sprejem gojenk v devetmesečni gospodinjski tečaj, ki se bo pričel 15. septembra in bo trajal do 28. junija 1930. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesno in duševno zdravje, нравstvena neoporečnost in dovršena ljudska šola z dobrim uspehom. Ostale pogoje sporoči na željo vodstvo tega zavoda. Prošnje za sprejem je poslati zavodu do 1. septembra t. l.

Gustav Strniša:

Na deželi

Pripovedka.

Vrag Malucij.

V ravnini leži prelepa vasica Mirni dol, vsa obraščena z zelenjem.

Vas se oklepa nizkega griča, na katerem se dviga v nebo skromna cerkvice sv. Boštjana, ki stoji visoko zravnano v glavnem oltarju, dočim blesti v njegovem mučeniškem telesu par pozlačenih pišč, katere obseva v jasnih dneh solnce, da žari svetnikovo telo kakor ognjeno v prozoren spreminjajoč se plašč.

Mrak lega na poljano. Vse je tiho. Nedeljski večer je zavladal nad mirno ravnino. Kmetje sede doma pred hišo, vlečejo svoje pipe in razpredajo besedo; njih ženice kuhajo večerjo, a otroci se valjajo na travi pred hišami.

Med visoko pšenico sedi samotni popotnik, hrka in pljuje, maha okoli sebe in podi pridno čebelo, ki je baš prihtela mimo, ga takoj spoznala in ga hotela prepoditi s tega mirnega prostora.

Krepostna žuželka je namreč v popotniku spoznala vruga Kozoglava, kakor so ga nazivali njegovi ožji tovariši, dočim je bil v črnih peklenških bukvalah vpisan kot vrag Malucij.

Pridna čebelica se je z vso vneto zaletela v kodrasto glavo sovražnika človeških duš in ga hotela pičiti, pripravljena pri tem izgubiti svoje življenje.

Hudič se je ujezil. Poškilil je v čebelo, pljunil v roke in začel delati ž njimi okoli sebe kolobarje in izgovarjati neznane besede.

Uboga čebelica je začutila, da izgublja nenkrat svojo moč, peklenšček jo je namreč panal. Žuželka je padla brez moči v travo in vrag je stegnil nogo, da bi potepal ubogo čebelico.

Baš tedaj je okoli vragove glave zašumelo, pribrenčal je mimo stric čmrlj, ki sicer ni spreten žuželk, toda toliko večji junak; preden je vrag dosegel z nogo čebelo, ga je vsekal čmrlj, da je kar zatulil, skočil kvišku in jel plesati po eni nogi.

Pri tem svojem plesu se je vrag čudno zvijal in pačil ter polglasno cvilil, da so še prepelice v žitu začudeno gledale neznanega plesalca in vrišče odběžale.

Prav tedaj se je dvignil pod nebo škrjanec. Neubrano cviljenje ga je prepodilo iz žita in dvignil se je pod nebo, kjer je pozabil glasove plesočega vruga in ubrano zapel svojo večerno pesem.

Popotnik se je polagoma umiril. Spustil se je nazaj v travo in se zagledal v črnega murna, ki je plašno prilezel iz krtine ter jel nalahko svirati med žitom svojo enoglasno popevko.

Hipoma se je zadelo vrugu, da je tudi on vesel; stegnil je roko in odtrgal bilko, ki ga je ščegetala za vratom. Napel je bilko med palce svojih ozkih rok in jel vanjo pihati. In oglasila se je sanjava koprneča pesem, ki je odmevala vedno silneje po poljani.

Vrag je pozabil na svoje poslanstvo, trenutno se je zamaknil v čar prirode, svirajoč na skromno bilko.

Narav je umolknila. Muren je utihnil. Škrjanec pod oblaki je začudeno strmel podse, saj ni mogel razumeti, da odmevajo iz poljane še lepši glasovi kakor so njegovi, ubrani in čisti, zbrušeni med ostro travico, spremljani od šuštečega klasja.

Tedaj je zazvonilo pri sv. Boštjanu in vrag je nenadoma utihnil. Glas zvona je peklenščka zbežgal in vrag je vtaknil svojo kodrasto glavo v črno prst, da bi preslišal večerni ave.

Prav tedaj je prignal mimo svojo živinico vaški pastir Gregec. Ko je zagledal vruga, rijočega z glavo po prsti, zaradi katerega je zbežljala preplašena živina, ko je brcal ob poti okoli sebe, je pastir jezen dvignil svojo gorjačo in prismodil vrugu tak udarec, da je ta z nosom skoro dohitel krta, rijočega po rovu. Vrag je hotel zaječati, globoko je zasopel, pri tem je pa požrl velik založaj prsti.

Ko se je peklenšček otrešel zemlje in se razkačen dvignil, je bil pastir že daleč. Malucij je pokazal pastirju svoj dolg jezik in zažugal za njim.

Vas Mirni dol je bila povsod znana kot najbolj miroljubno selo. Mnogi vaščani sosednih vasi so zavidali svoje sosedje za njih sloga, ljubezen in prijateljstvo. Vaščani Mirnega dola niso poznali sodišča, niti advokatov, še na zapuščinske razprave so hodili le neradi, z nekim neznanim strahom pred gosposko.

Še v vsaki vasi je bil kak star grešnik, ki je umrl v svoji zakrknjenosti in se preselil pod Satanovo vladarstvo. Le Mirni dol ni imel nobenega zastopnika v peklu.

Par dni prej, preden srečamo našega popotnika, se je vršila v podzemlju važna seja.

Sam Lucifer je sklical podložne vrage na posvetovanje. Peklenški vladar se ni hotel kar takole odpovedati vsem pravicam do krepostnih vaščanov Mirnega dola, ki bi bili pač tudi

* **Za zgradbo skupne hiralnice in sirotišnice za Poljansko dolino.** Krajevni odbor Rdečega križa na Trati v Poljanski dolini ima v svojem delovnem programu važno nalogo, pripomoči občinam v Poljanski dolini do skupne hiralnice in sirotišnice. Dokler siromaki morejo še hoditi, gredo kot berači od hiše do hiše. Če pa kdo tako oslabi, da si ne more več sam iskati prehrane, je pa pogosto še večji trpin, ker nima primerne stanovanja in oskrbe. Zato so vse občine Poljanske doline sklenile, da se čimprej zgradi skupna hiralnica in sirotišnica za Poljansko dolino. Da se ta plemeniti namen laže izvrši, je podpisani krajevni odbor Rdečega križa sklenil, izvesti v ta namen zbirko milih darov. Obrača se predvsem na prebivalce Poljanske doline. Ker pa je bila ta v zadnjih letih po povodnjih zelo prizadeta, prosimo pomoči tudi javna oblastva in denarne zavode. Tudi poljanski rojaki, ki bivajo v Ameriki in drugod ter jim je mogoče kaj utrpeli, naj čujejo našo prošnjo in po možnosti prispevajo. Imena darovalcev bodo vpisana v spominski knjigi. Imena ustanovnikov, ki darujejo vsaj 1000 dinarjev, ter dobrotnikov, ki darujejo vsaj 500 dinarjev, bodo pa v zgrajeni hiralnici vklesana v spomin poznim rodovom. Prispevki naj se pošiljajo podpisnemu odboru, ki bo o njih vodil natančen račun. — Krajevni odbor Rdečega križa na Trati, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko.

* **Velika škoda zaradi letošnjih elementarnih nezdod.** Polagoma prihajajo podrobna poročila o škodah, ki so jih povzročile letošnje pomladne in poletne elementarne nezdode. Toča je močno poškodovala poljske pridelke in druge nasade v mnogih občinah na Dolenjskem; zlasti je močno pobila poljske pridelke v nekaterih občinah krškega sreza, dalje v novomeškem in črnomeljskem srezu. Nevihte s točo so posebno divjale v občini Podzemlju pri Gradacu, dalje v Št. Janžu in Št. Rupertu na Dolenjskem, v Razborju, Boštanjju, v Loki pri Zidanem mostu, Jurklostru pri Laškem, v Sevnici, v Št. Jurju pri Grosupljem in v Kovorju pri Kranju. Zelo huda je bila tudi v Tuhinjski dolini. Cenilne komisije so ocenile škodo ter sedaj izdelujejo podrobna poročila na podlagi zapiskov. Kakor nam javljajo iz Novega mesta, cenijo celokupno škodo, ki so jo letošnje elementarne nezdode povzročile v novomeškem

srezu, približno na dva milijona dinarjev. Še večja je škoda v črnomeljskem srezu.

* **Draginja mesa.** V Litiji in okolici vlada med prebivalstvom veliko razburjenje, ker je Mesarska zadruga podražila govedino na 19, teletino pa na 24 dinarjev za kilogram. Ta podražitev je pač čudna v času, ko cene živini padajo.

* **Toča nad Celjem.** V petek popoldne so zatemneli črni oblaki nebo nad Celjem, nato pa je kmalu pričelo liti kakor iz škafa. Prvi močni naliv je trajal skoro eno uro in je bil pomešan s točo, vendar pa le z redko. Kmalu nato pa je začela toča med dežjem postajati gostejša in debelejša, dokler ni dosegla povprečne debelosti lešnika in zatem celo katastrofalno debelost oreha. Padala je z nepopisno silo. Opeka je padala s streh in steklo se je vsipalo na ulice. V mestu se nihče ni upal v tem neurju izpod varne hišne strehe. Na cestah se je v par minutah nabrala več centimetrov debela plast toče v tako ogromni množini, da je ovirala ves vozni promet. Ponekod je bila ledena odeja debela celo do 30 cm. Ledeno razdejanje je doseglo le kraje do Petrovč in je šlo nato preko Celja, Teharji in Štor. Vinogradi v tej okolici kakor tudi drevje, sadje in sočivje so neizmerno trpeli. Tudi hmeljski pridelek je uničen. Med nevihto je udarila strela v gospodarsko poslopje železniškega uradnika g. Jurija Vuge. Na pomoč je takoj odhitelo celjsko gasilno društvo, ki pa ni moglo stopiti v akcijo, ker se nahaja hiša na vrhu nekaj sto metrov visokega hriba in gasilci niso mogli dobiti vode za gašenje. Tudi na Starem gradu je gorelo na bivšem Wokau-novem posestvu.

* **Huda nevihta pri Konjicah.** Dne 30. julija ponoči so imeli nad Ločami hudo nevihto s strašnim grmenjem in treskanjem. Strela si je poiskala tudi žrtev. Udarila je v kočjo posestnika Ribiča na Koblah. Ogenj je uničil kočjo, ki si jo je Ribič komaj dobro postavil ter hlev s senom. Zavarovalnina je bila, kakor običajno pri nas, le malenkostna.

* **Vlak usmrtil soprogo celjskega zdravnika dr. Jesenka v Mariboru.** Gospo Olgo Jesenko, soprogo nekdanjega celjskega primarija dr. Gregorja Jesenka, je v nedeljo popoldne na mariborskem glavnem kol dvoru povozila lokomotiva budimpeštanskega brzovlaka in jo popolnoma

razmesarila. Nesrečnica se je nameravala odpeljati v Gradec na obisk k svoji sestri. Njeno truplo so prepeljali iz Maribora v Celje.

* **Avto povozil na njivi otroka.** V občini Slovenja vas pri Ptujju je na državni cesti Maribor—Ptuj zavozil neki osebni avtomobil na njivo ter povozil štiriletnega sina posestnika Kolariča. Pri svoji divji vožnji je avtomobil vlekel nesrečnega otroka še kakih 8 m daleč. Otrok je dobil tako težke poškodbe, da je kljub vestni zdravniški pomoči v ptujski bolnici umrl. Dobro in skrbno družino posestnika Kolariča, ki je izgubila sinčka Ljudevita, obžalujejo vsi ter pri tem tuči ogorčeno protestirajo proti brezobzirnim avtomobilistom, ki drviijo po naših vaseh kakor za stavo. Če jim med divjo vožnjo ni niti cesta dovolj široka, zavozijo tudi na polja in med hiše in je čudno, da se ne dogaja še več takih strašnih nesreč.

* **Požar v tvornici papirja v Sladkem vrhu.** V petek popoldne se je oglasil na stolpu mariborske stolne cerkve plat zvona. V istem hipu so že pohiteli mariborski gasilci z motorno brizgalno proti kraju požara. Kmalu se je zvedelo po mestu, da je tvornica lepenke in papirja v Sladkem vrhu tik ob avstrijsko-jugoslovenski državni meji pri Št. Iliju v plamenih. Tvornica je edina te vrste v mariborski oblasti in je zaposlenih tamkaj mnogo naših delavcev in delavk. Sladki vrh je dobre pol ure oddaljen od Št. Ilja. Nad Sladkim vrhom in okolico je divjala proti večeru huda nevihta, spremljana od bliskanja in grmenja. Okrog 5. je tresčila strela v tvorniško sušilnico papirja in zanetila tamkaj ogenj. Ker je imel plamen obilno pripravnega netiva, se je požar naglo razširil. Na kraj nesreče so takoj prihitali vsa bližnja gasilska društva, tudi iz Avstrije. Po težkem naporu se je posrečilo z združenimi močmi končno požar v toliko lokalizirati, da je bilo glavno tvorniško poslopje izven nevarnosti, pač pa je sušilnica z velikimi zalogami lepenke in papirja popolnoma pogorela. Škoda, ki jo je povzročila strela s svojimi posledicami, znaša nad milijon dinarjev, vendar pa je krita z zavarovalnino.

* **Nezgodna z motorjem** se je pripetila kočevskemu cestnemu mojstru g. Bižalu in juristu g. Bojcu, ko sta vozila v strm klanec od Čabra do Trave. Na dvojnem ostrem ovinku je zadnje motorno kolo izpodletelo, tako da sta se oba potnika

za pekel pravi vzgled miroljubnosti med vsemi vražjimi spletkarji in sleparji.

Kakor na vseh posvetovanjih, se je tudi na tem mnogo ugibalo. Med vsemi je še najmanj govoril vrag Malucij, ki se je ponudil, da poskusi svojo srečo v Mirnem dolu. Ta peklenšček je bil mrcina svoje vrste, navidezno neumen ko noč, len in zanikaren, v resnici pa priden in vesten dečko, za vse slabo vnet, da mu ga ni bilo para. Bil je eden najvišjih generalov peklenške bande, že neštokrat odlikovan z raznimi redi: krasil ga je red blatnega repa, katerega je dobil, ko je premotil neko krepostno dekle, dalje je imel red črne šape, ker je bil najurnejši tekač na olimpijadi, katero so priredili peklenščki, hoteli pokazati svoj napredek v tekmovanju s človeštvom.

Baš med posvetovanjem je peklenški vratar naznanil, da je vstopila nova duša. Vragi so privlekli pred Luciferja starega razuzdanca, ki je ves običajan prosil milosti.

«Kdo si in odkod?» je rezko vprašal Satan.

«Jaz sem Lipe Koštrun iz Mirnega dola», je odvrnil stavec.

«Juhuhu, zmagali smo brez posredovanja našega Kozoglavca», je zavpil vrag Merkač, ki je zavidal svojemu tovarišu veliko naklonjenost Luciferja.

«Zmagali smo, res smo zmagali! Veselica bo nocoj», je zavpil Satan in njegove besede so odmevale kot šelestenje vetra preko pekla.

«Prav za prav nisem iz Mirnega dola, Mape, ki jih imajo pri sodišču, so tako izkazale, da spada moja hiša še pod sosednjo faro», pripomni Koštrun in se debelo vsekne.

«Ti nas boš vlekel za nos», zarjove Satan, da se Koštrun kar strese. Prvi satanov oproda lopne starega pohotneža po glavi, da se takoj zvrne na tla in ga ukaže odnesti v kotel vrele smole.

Medtem razkriva Malucij svojemu kralju načrte, ki se sproti porajajo v njegovi glavi. Lucifer zadovoljno kima in se reži ter pripomni to ali ono.

«Seme prepira in sovraštva bom predvsem zasejal med Mirnodolce, skrhal bom njih slovo in prepričan sem, da ti privedem vsaj nekaj duš», je govoril Malucij, hinavsko mežikal in se ponižno poslovil od svojega vladarja.

Neprijetno srečanje.

Preden je vrag dosegel cilj svojega potovanja, se je že pričelo mračiti.

Malucij je počasi korakal po kolovozni poti. Ko je zbežal pred njim pastir in izginil v daljavi, je šel za njim tudi vrag proti selu.

Malucij je zarledal sredi polja senco in ugotovil, da mu prihaja nasproti neka ženska.

Vrag se je že hotel umakniti s poti, pa se mu je zdelo smešno, da bi se ogibal babnic. Nadaljeval je torej pot. Ko se je približal ženski, je ona naenkrat obstala.

Velika in krepka ženščina, okoli 50 let stara, se je zazrla v vragov obraz, katerega je pazljivo ogledovala.

Ko je hotel Malucij mimo nje, mu je zamahnila z roko in kar ukazala:

«Počakaj, govoriti imam s teboj!»

Naša nova znanka je bila blazna Uršika, znana daleč naokoli; saj je po vsej Kranjski prosičala in v skromni, majhni ogoljeni zibelki

prenašala leseno lutko, katero je po božje častila.

Uršika je bila nekdanj pametna ženska in jo je samo težka nesreča pripravila ob razum.

Ko ji je stal nasproti vrag, se ji je zazdel hipoma čudno znan. Odložila je svojo zibelko, ga zgrabila s svojima močnima rokama za rame, ga potisnila v travo in ga prisilila, da je sedel in jo poslušal.

«Poznam te, prav tak si kakor je bil tedaj on, tisti, ki me je zapeljal in je umrl pred par dnevi, noseč na svoji umazani dušičkolev peter nezakonskih mater. To je bil tisti Lipe Koštrun, ki je zdaj že star umrl. Tiste čase, pred 25 leti, je bil pa čudno tebi sličen. Da, da, vidi se mi, da je bil prav tak, kakor si zdaj ti. Tak je bil, ko me je premotil skušnjavec, seme satansko. Tako mi je pihal na dušo, ubil jo je, saj me je pregovoril, da sem zadušila svojega otroka, svoje ubogo malo dete, zato moram prenašati težko pokoro. Petindvajset let hodim od tedaj po svetu s svojo nesrečo, ljudje se mi posmehujejo, pravijo mi «nora Uršika». In vsega tega je kriv človek s tvojo podobo, ki je sedaj že gotovo v peklju. Skušnjavec je bil in tudi ti moraš biti skušnjavec, saj imaš njegov obraz.»

Uršika se je naenkrat pognala kvišku, njeno lice je zardelo in zasadila je svoje koščene prste vragu v glavo. Peklenšček se je je komaj otreseel in ves opraskan in krvav zbežal.

Vrag se ni upal s svojim zatečenim obrazom v vas. Vso noč je ležal v poljani, si hladil z roso lica in polagoma odpravil oteklino.

Preden se je zjutraj Malucij napotil v selo, se je pogledal v vaškem potoku. Inel je še par malih prask, ki so se mu pa zdale le nezmatne

prevrnila z motorjem vred v veliko grapo. K sreči sta ostala oba z motorjem vred skoraj nepoškodovana. Dobila sta le močne praske po nogah in rokah. Cesta je tam izredno strma in zaradi ostrih dvojnih ovinkov kakor nalašč pripravna za nesreče.

* **Požar zaradi nevihte.** Iz Konjic nam pišejo: Po vsem okraju je v petek popoldne divjala silna nevihta. Strela je udarila v poslopje Gumzēja Josipa iz Gabrovelj pri Konjicah in ga popolnoma upepelila. Stanovalci so rešili jedva golo življenje; nesrečniki so bili zavarovani za malenkosten znesek in bodo gotovo blaga srca revežem pomagala v tej težki nesreči. Istega dne je strela udarila tudi v strelovod tovarne Laurich v Konjicah in pokvarila strelovod. Drugih težjih posledic ni bilo.

* **Žalosten konec zapeljanega dekleta.** V mestni bolnici v Gorici je umrla 20letna služkinja Justina Goljevškova zaradi zastrupljenja, ki ga je zakrivila babica Terezija Cenčičeva. Justina je bila noseča s 44letnim Josipom Lazzarijem iz Sedla. Ko je čutila posledice, jo je Lazzari prisilil, da je morala iti k omenjeni babici, ki je ravnala ž njo tako, da je revica zapadla mrzlici in bila oddana polnezavestna v bolnico, kjer je kmalu izdihnila. Lazzari in Cenčičeva se nahajata v goriških zaporih.

* **Smrten padež z lestve.** Pri beljenju neke hiše v Celju je bil v petek popoldne zaposlen tudi 40letni pomožni delavec Egidij Žerdoner s Polul pri Celju. Nenadoma je izgubil na visoki lestvi ravnotežje in je padel nekaj metrov globoko na ulico tako nesrečno, da je dobil težke notranje poškodbe in pretres možganov. Bil je takoj prepeljan v celjsko javno bolnico, kjer pa je kmalu po prevozu kljub vsej zdravniški pomoči umrl. Žerdoner zapušča ženo in dva majhna otroka.

* **Hudo neurje na Gorenjskem.** V petek popoldne se je zliha nad Bledom in okolico silna nevihta. Naliv je trajal skoro celo uro in je bil tako močan, da so hudourniki mahoma narasli in ponekod povzročili mnogo škode. Voda je odnesla več lesenih mostov. Ponekod, zlasti pri Radovljici, je padala huda toča.

* **Stražen požar.** Te dni je nad Dravskim poljem divjalo silno neurje. Med nevihto je udarila strela

v hišo posestnika Lorberja, ki je bila kmalu v ognju in se je plamen polagoma razširil še na več drugih gospodarskih in stanovanjskih poslopij. Ko se je zmrabilo, je bila že cela skupina posestev v objemu plamenov. Požar je uničil skoro vse imetje posestniku Štefanu Vuku, kateremu sta pogoreli dve poslopji, Jakobu Klasincu, v čigar hišo je istotako udarila strela, Tereziji Smolnikovi, Antonu Lorberju, Janezu Zafošniku, Juriju Klasincu in Franu Napastu, čigar stanovanjsko hišo pa se je vrlim cirkovskim gasilcem vendarle posrečilo rešiti. Žrtev požara je postala tudi hiša Puniserja. Na kraj nesreče so kljub vihnemu vremenu prispela tri gasilna društva, in sicer poleg domačega cirkovškega še gasilci od Sv. Lovrenca in gasilno društvo Mihovci-Draganja vas. Reševanje pa je bilo zaradi pomanjkanja vode zelo otežkočeno. O priliki gašenja sta se pripetili dve težki nezgodi, katerih žrtev so z mariborskim rešilnim avtomobilom pripeljali na kirurški oddelek oblastne splošne bolnice v Mariboru. Fran Frangeš, načelnik gasilcev v Cirkovcih, je med reševalno akcijo padel s stementa Vukove hiše in si nalomil desno stran prsnega koša. Josip Lamberger iz Mihovcev pa je padel s strehe Lorberjeve hiše. Njegove notranje poškodbe ter poškodbe na prsih so zelo težke narave. Pogorelo je navedenim osmim posestnikom razen poslopjij tudi mnogo vozov, orodja, živine itd. Skupna škoda znaša nad milijon dinarjev in je le deloma krita z zavarovalnino.

* **Žepna tatvina na kolodvoru.** Na celjskem kolodvoru je čakala te dni na vlak posestnica Terezija Zdolškova iz Hotunj, občina Ponikva. Nenadoma pa je vsa prestrašena opazila, da ji je iz žepa izginila črna denarnica z manjšo vsoto denarja in voznim listom. Za tatovi ni sledu.

* **Košara sliv ukradena.** V nedeljo dopoldne je pripeljala posestnica Ant. Fajsova iz Šmarja pri Jelšah na celjski trg več košar domačih sliv za prodajo. Med prodajanjem ji je pa neznan storilec izmaknil košaro sliv in z njimi brez sledu izginil. Kljub takoišnjemu poizvedovanju se policiji ni posrečilo izslediti neznanega dolgooprstnika.

* **Grd zločin.** V bližini Vojnika je bil izvršen te dni grd zločin. Ponoči se je vračala 16 letna Ana K. iz Arclina po pešpoti iz Škofje vasi proti

domu. Nenadoma pa se ji je na samotnem kraju približal neznan mlad moški, ki jo je napadel, vrgel po tleh in kljub njenemu odporu zlorabil. Po dejanju je neznanec pobegnil čez njive in se izgubil v bližnjem gozdu. Neznanec se je zadrževal v omenjenem kraju par dni in popival po raznih gostilnah, nakar je izginil, ne da bi plačal zapitek. Imenovani je star okrog 30 let, je bolj male postave, suhljatega obraza in temnih las. Pohotneža zasledujejo orožniki.

* **Kolo so mu ukradli.** Alojzij Zan iz Kosez je imel v Ljubljani opravke in se je odpeljal v mesto s kolesom. Zan se je pomudil tudi v Gledališki ulici v hiši št. 4, kjer je spravil kolo v vežo. Kmalu zatem pa je nekdo opazil priti iz iste veže z žanovim kolesom mladega, okrog dvajsetletnega moškega črnih, nazaj počesanih las in podolgastega koščenega obraza. Navedenec je kolo zasedel in se izgubil v mestnih ulicah. Žanovo kolo je bilo znamke «Eška».

* **Ukradeno kolo.** Posestnik Ivan Mirnik z Gorice v občini Pirešica se je pripeljal s svojim kolesom po opravkih v Celje. Kolo je pustil na dvorišču neke hiše v Cankarjevi ulici, dočim se je sam podal v I. nadstropje iste hiše. Medtem pa je kolo, ki je slonelo ob dvoriščnem zidu, neznan prijatelj kolesarenja izmaknil in se z njim odpeljal. Kolo je znamke «Puh», črno pleskano in ima prosti tek.

* **Najdeno mrtvo dete.** Pri vходу na pokopališče na Trati pri Gorenji vasi so našli te dni mrtvo, v rjuho zavito novorojeno dete moškega spola. Sodna obdukcija je pokazala, da je bilo dete mrtvo rojeno. Oblastva poizveduje po materi otroka. Kolikor se je moglo dozdej dognati, mati ne more biti domačinka.

* **Smrtna nesreča.** Te dni je naplavila Krka nedaleč od graščine Otočec moško truplo. Domačini so o tem takoj obvestili orožniško postajo v Kronovem, ki je že zvečer poslala na lice mesta patroljo. Po ugotovitvi dejanskega stanja je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico pri Sv. Petru. Komisija, v kateri so bili zdravnik dr. Gregorič in dr. Pavlič ter preiskovalni sodnik dr. Prijatelj, je ugotovila, da je imel utopjenec popolnoma razbito ločanje, da si na truplu ni bilo nikjer opaziti kakih znakov nasilja. Na podlagi poizvedo-

lise in sklenil je takoj ta dan poskusiti svojo srečo.

*

V poljani se smeje zgodnjo jutro. V rosnih biserih se šopirijo biljke. Vzdramljeno žito trepetaja in šepeta. V grmovju koncem njive se oglašajo slavci, ki pozdravljajo prebujeno prirodo s svojo nežno popevko. Med pesem slavca se mešajo gostolevk drugih ptic. Ubrani odmevi jutranje ptičje himne odmeva pod sinji nebesni obok.

Kmet Ahac in njegov sin Matija sta vstala z zgodnjo zoro in hitela v polje na delo.

Ko sta dospela na konec njive, je gospodar obstal in pogledal tujca, ležečega na ozki jasi. Tujec se je tedaj vzdramil, kihnil in skočil kvišku.

«Bog pomagaj, je hotel krikniti pobožni Ahac, pa mi je zastala beseda, saj je napravil neznanec tako kisel obraz, da sta se oče in sin kar glasno zasmejala.

«Kdo si vendar, kaj delaš tukaj?» je vprašal vruga stari Ahac.

Malucij je začel takoj lagati po svoji stari navadi:

«Od daleč prihajam, oče, povejte mi, ali poznate kmeta Ahaca, ki mora bivati v tej vasici, saj tako mi je bilo rečeno.»

«Jaz sam sem Ahac. He, kaj boš pa povedal?» je vprašal starec.

«A kaj? Menda niste pozabili vašega zvestega hlapca Šimna, ki vam je pošteno služil polnih dvajset let. Bila sva skupaj v vojni.»

«S Šimnom, našim Šimnom? Ali je mogoče, ali je še živ?»

«Vrag je nakremžil obraz v žalostne gube in debela solza mu je zalesketala na licu: «Ah, ne,

ni ga več, zveste dobre duše. Tik poleg njega sem stal, ko je priletela granata. Počilo je in ko sem se zdramil, je ležal siromak ves krvav poleg mene. Zadnje besede so veljale vam, tako rad vas je imel. Kmalu je umrl. Tam nekje za tolminskimi hribi leži, a poleg njega in na njem cela kopica tovarišev vojakov, ki so padli isti dan. Vračam se v domače kraje. Mimogrede sem sklenil oglasiti se pri vas, da vam izročim zadnje njegove pozdrave, vam in njegovi Tini, ki ga gotovo še zdaj pričakuje.»

«Kaj ga bo čakala! Ženske niso več take kakor nekdanj. Ampak vsaj pošteno naj bi se omožila, ta candra! Najprej jo je ljubil neki Madžar, potem je pa imela zveze z Rusom in je kar umirala same ljubezni. Dva otroka že ima. Ker ne spada v našo občino, je morala pobrati šila in kopita in oditi v svoje selo. Pravijo, da se ji dobro godi. No, saj za delo je pridna kakor malokatera. Ampak kri ima prevročna, baba prismojena! Sicer pa pravijo, da se je zdaj spametovala!»

Vrag mirno stoji, gleda starca, se praska z desnico za ušesom in prikimava.

Ko Ahac neha govoriti, se oglasi Malucij kakor predramljen iz globoke zamišljenosti: «Oče, kaj pa če bi se var? Jaz ponudil za hlapca? Ali bi me vzeli? Pošten sem in priden in vem, da boste zadovoljni z menoj. Že med potjo sem zvedel, da mi je doma umrla teta, ki je bilo edino živo bitje od vseh mojih ljudi. Menda je od same žalosti legla sirota v grob. Čemu naj hodim prav za prav domov vzbujati otožne sponine in lakoto prodajati. Dajte mi delo in jelo!»

«Kaj meniš, Matija?» je vprašal starec sina.

«Potrebovali bi ga na našem velikem posestvu.

jaz sem tudi že nekoliko opešal. Napačen ni videti. Kaj misliš?»

Matija je očetu pritrdil. Ahac je segel vragu v roko in novi hlapec je brez oklevanja še tiste jutro oral kmetovo njivo.

Malucijeve dogodivščine.

Novi hlapec Malucij, kakor se je sam imenoval, je bil priden, zelo priden. Le čudno ime je imel in zaman ga je stara Ahacka iskala v pratiki in koledarju, nikjer ga ni mogla najti. Zjutraj je novi hlapec prvi vstajal, zvečer pa zadnji legel k počitku. Le pri molitvi so Malucija vedno pogrešali. Kadar so domači molili, se je znal spretno izogniti. Očetu in materi to ni ugajalo, toda ker je bil hlapec sicer dostojen človek in se ni iz svetih reči nikoli norčeval, sta ga pustila, upajoča, da se bo časoma že spreobrnil in poboljšal.

Malucij je vsako prsto minuto porabil za opreznost in poizvedovanje. Povsod se stikal in iskal priliko, da dobi v roke prvo nit, s katero začne potem plesti svoje mreže.

Vrag je kmalu zalotil Matijo, ki je hodil vasovat k sosedovi Ančki, ki je bila že tako rekoč njegova nevesta, saj je bilo med njima že vso dogovorjeno.

Tiho je taval za Matijo vrag in poslušal sladke verze ljubezni. Ančka je običajno prihitala k oknu, ga odprla in pokramljala s svojim fantom. Pri tem t. u. je pripela nagelj ali vejico rožmarina. Kratek čas sta pokramljala fant je odhitel domov, a dekle je okno zaprlo. Vako soboto pa ni pozabila Ančka povabiti fanta na nedeljski obisk, katerega, seveda, on ni nikoli zanimal.

(Dalje prihodnjik.)

vani se je ugotovilo, da gre za 34letnega posestniškega sina Jožeta Pavlina iz Rateža. Pavlin je pred kakimi 14 dnevi odšel od doma, da bi obiskal svojo, v Kronovem omoženo sestro. Od tam se je vračal okrog polnoči proti domu. Kakor se domneva, se je na razdrapanem lesenem mostu pri Otočcu spotaknil in padel v reko ter pri padcu priletel na kak kamen, tako da si je razbil lobanjo in se onesvestil. Truplo je že dlje časa ležalo v vodi in je mestoma že začelo razpadati. Splošno se izključuje, da bi šlo za zločin, prav tako pa je tudi malo verjetno, da gre za samomor. Po splošni sodbi gre za nesrečo.

* Gospa, ali veste zakaj morate prati le z milom? Odgovor dobite v današnjem oglasu «Gazeta»!

Fram, center industrije bučnega olja na Dravskem polju

Nekako pred 150 leti še niso na Slovenskem izkoriščali bučnega semena za olje, temveč so buče (Cucurbita pepo) s bučnicami (cucurbitaceae) vred dajali svinjam.

Prvo bučno olje na Slovenskem sploh se je začelo proizvajati v Orehovi vasi¹, župnija Slivnica pri Mariboru, nekako v drugi polovici 18. stoletja. V to vas se je okoli leta 1780. priselil na posestvo hišna št. 14 neki kmet iz Švice, čigar rodbina in služinčad je po ustnem poročilu v možnar nasute in izluščene bučnice kar enostavno med dvema deščicama tako dolgo stiskala, da se je začela iz njih maščoba cediti. To maščobo so uporabljali za svečavo namesto fresk, deloma za zabelo o postnem času. (Slov. Gospodar, 14, 1876.)

Bližnjim sosedom tako izkoriščanje domačega pridelka ni ostalo dolgo časa prikrito, zato so kmalu tudi oni poskušali kakorkoli izkoriščati to pametno idejo, ki je prav kmalu dobila posnemovalce po vsej vasi. Ker je dobiček pri bučnem zrnju vedno naraščal, osobito potem, ko se je proizvajalo izključno samo bučno olje, je bilo treba misliti na sistematično izkoriščanje bučnega pridelka. Ker v Orehovi vasi ni mlinov, se je prenesel ta obrt v bližnji Fram.

Kolikor se da sklepati iz ustnih poročil in je deloma dognano tudi po drugih zanesljivih virih, se je v Framu postavil temelj za izkoriščanje vodne sile v svrhu proizvodnje bučnega olja na Kaiserjevem (sedaj Berglesovem) mlinu okoli leta 1828. Kaiser se pa ni dolgo ukvarjal z oljarstvom in je ta obrt na mlinu prenehal do l. 1877., ko ga je Blaž Bergles, oče sedanjega posestnika, zopet obnovil.

V tem pogledu potrpežljivejši in podjetnejši Tomaž Krajnc², recte Krainz (rojen v Framu 9. decembra 1794., umrl istotam 21. febr. 1864.), najemnik mlina na Malečhofstatu v Framu, zato po domače Maleč (mlin je bil v predmarčni dobi dobil last Slivniške grajščine in Maleč je bil na njem najemnik in podložnik omenjene gosposke), ki se je intenzivno poprijel oljarstva leta 1840. in je nekako do leta 1867. sameval v tej stroki, namreč do tistikrat, ko je tudi Finžgar začel bučnice «prešati» na svojem mlinu v Framu. S Černetom je leta 1877. postal Fram središče oljnate obrtnije sploh, ker je imel v svoji sredini kar štiri oljnate obratovališča.

¹ Orehova vas je spadala pred letom 1848. pod okraj Račje, Orehovčani pa so bili podložni deloma Slivniški gosposki, deloma pa Mariborski grajski gosposki izločenemu samostojnemu uradu Betnava (Windeman). Da je bil posestnik hišne številke 14 v Orehovi vasi podložen v Betnavi, sklepamo iz neke vknjižbe v urbarju štev. 678. Burg Marburg Aemter za Windeman, ki se pod pag. 66. glasi na Josipa Reibenschuha. Torej utegne Reibenschuh biti isti priseljenik iz Švice. Reibenschuh so kmetovali na tem posestvu nekako do leta 1862., za njim je prišel Lovrenc Fanödl.

² Kakor razvidno iz arhiva Framske župnije, je zaprosil potom oblasti, da se sme pisati Krainz.

Kmetje so pozneje vedno bolj razmišljali, da bi začeli iz lastnega bučnega pridelka phati in stiskati olje za domačo potrebo.

Maleču primitivno stiskanje bučnic ni ugajalo, zato je po njegovem izumu in navodilu ustrojil neki tesar v Framski okolici pripravno stiskalnico za stiskanje izluščenih bučnic. Ta stiskalnica gotovo ni mogla biti velika, ker jo je izdelovatelj sam prinesel na ramenah v Malečev mlin. Slične stiskalnice so postavili tudi v Hočah in Mariboru.

Malečev mlin, oziroma stiskalnica za bučno seme, je bila torej prva te vrste, ki je redno obratovala. Ker je njegov mlin dobro stiskal, so se ga seveda okoličani kaj radi posluževali in je bilo v oljarni dobi, t. j. od pozne jeseni čez zimo, tja do pepelnice vedno oblegan od takih, ki so prihajali iz lastnega pridelka prešati bučno olje.

Njegov mlin je pa šele pridobil na ugledu, ko je vzorni Tomaž Krainz, sin ustanovitelja oljarskega obrta, župan v Framu (rojen 16. decembra 1829., umrl 14. aprila 1895.) leta 1869. s stiskalnico lastnega izuma vzdignil oljarstvo na moderno podlago.

V boljše razumevanje tega napredka naj bo primer med proizvodnjo olja na starejših stiskalnicah in delazmožnostjo na novo urejenega Malečevega obratovališča.

V načelu — omenja očividec — naj služi vodilo, da se izključno samo izluščeno in dobro posušeno zrnje spravi na mletev, tam zmelje, zmes in v ponvi pražena zmes (testo) stisne. V splošnem se je ljudstvo tega načela že privadilo, zato se na boljših stiskalnicah, kjer se vreteno stiska, napravi iz enega pinta (lat. pinctus = obeležena posoda, ital. pinta, franc. pinte ali bokal = 1,5 l ali $\frac{1}{4}$ maseljca) zrnja približno maseljca (= $\frac{3}{4}$ l olja. Kakovost je seveda odvisna od zrnja. Če je seme jako lepo, čvrsto in primerno praženo, se navadno na boljših stiskalnicah stisne iz vagana (vagan = $\frac{1}{2}$ Marburger Metzen = mirnik = 1 hl) zrnja po 11 do 11 $\frac{1}{2}$ pintov olja, medtem ko opravi Malečev stroj svojo nalogo tako vestno, da iz enega vagana zrnja stisne najmanj 13 pintov olja. Stiskalnice na vreteno zahtevajo več delovnih moči, da z vretenom bučno prgo stiskajo, medtem ko opravi pri Maleču to delo sama delovna moč pri vsaki stiskalnici, in če ni drugače, zadošča tudi en sam delavec za obe stiskalnice. Če je na razoolago zadostno število delavcev, obratuje Malečev mlin tako hitro, da obdela v 24 urah do 300 pintov bučnega zrnja in napravi 15 veder (novo vedro = 70 bokalov — pintov — in 3 $\frac{1}{2}$ maseljca; 1 $\frac{3}{4}$ velikega vedra ali 70 bokalov in 3 $\frac{1}{2}$ maseljca = 1 hl) olja. V navadnih mlinih teče iz zamletega zrnja mlačna zmes pod kamen (mlinske kamene so svoj čas dobavljali iz sv. Duha na Ostrem vrhu, iz Št. Jurja ob juž. žel., iz Ptujске gore, iz Rogatca in Krapine), dočim ima Malečev mlin to prednost, da teče vrela zmes pod kamen. Ker je kolo posebno obsežno, se v 24 urah zmelje po 28 do 30 vaganov zrnja.

Navadno se zmelto zrnje meš z rokami, pri Maleču pa opravi to delo nalašč za to ustvarjena mešalnica, ki jo žene voda. V mešalnici se zmelto zrnje v malih kadeh z vsebino 20 do 60 pintov zmeš. Tudi to delo gre hitreje kakor v mlinu. Zmes se praži v dveh ponvah in stiskava v dveh stiskalnicah, ki sta obe v eni kadi.

Kar se tiče mletvine, so pri Maleču običajne nizke cene. Pred pepelnico računa od pinta olja 5, po pepelnici pa en krajcar več. Ako pa dostavi za praženje in stiskanje razen mastivca in mlinarja še posebno delovno moč, se ta posebej nagradi. Navadno pa oljarji pomagajo drug drugemu, ker je vedno dovolj takih, ki čakajo, da pride njih zrnje v mletje. Tu in tam se pripeti, da pošlje ta ali oni posestnik v mletev zrnje brez običajnih pomagačev. Tedaj jih dostavi Maleč sam in računa od pinta 10 krajcarjev, merice (mite) pa o tem kakor tudi o prej navedenih slučajih ne jemlje.

Ker je že običajno, pripeljejo kmetje izluščeno zrnje lastnega pridelka v mletev, navadno po bučnicah ni povpraševanja. Izjema nastane samo

kadar buče slabo obrodijo ali jih sploh ni. V takih slučajih je — ako se sosedje drugače ne pomagajo — cena za vagan neizluščenega zrnja 2 do 3 gl., medtem ko Maleč plačuje franko kolodvor Račje za isto količino 5 do 6 gl. 50 kr. V domači razprodaji se dobi pint bučnega olja za 1 gl.

Medtem ko je v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja doseglo oljarstvo svoj višek, opažamo tudi sistematično razširjenje te obrti po Dravskem polju, vendar do novejših dobe ni prekoračila pasu, ki ga meji zračna črta Slovenska Bistrica—Ptuj—Slovenska Bistrica. Pač pa so že oljarili na spodnjem Murskem polju in po slovenskih vaseh pri Beljaku.

Dolgo let je ostalo oljarstvo izključno domača kmečka obrt, ki je izgubila domači značaj, ko je dobrota bučnega olja pretrgala gori navedeni pas okoli l. 1895. To premenjevanje je najbolj pripisovati trgovski podjetnosti framskih mlinarjev, ki so vse svoje moči posvetili trgovanju z bučnim oljem na debelo in drobno.

Domači bučni pridelek pa kmalu ni več mogel zadoščati skokoma naraščajočemu povpraševanju, zato so začeli dobaviti zrnje iz Madžarske, Hrvaške in Slavonije. Kljub razmeroma visoki ceni — plačevali so na licu mesta 3 do 5 kr. za kilogram neizluščenih bučnic — jih ni bilo lahko dobiti, ker so kmetje sproti krmili svinje z bučnicami vred (kakor še dandanes v Srbiji) in šele ččasoma je kmetu prodrla zavest, kakšen slasten živežni priboljšek tiči v bučah.

Končno naj še omenim, da je l. 1901. izumil Tomaž Krainz (tudi njegovemu sinu in nasledniku je ime Tomaž) sedanji posestnik na Malečevem, mlinsko luščilnico, na katero je dobil patent št. 4660 z dne 24. maja 1901.

Do l. 1905. so delali z zastarelim strojem, tega leta je pa Maleč naročil iz Hamburga prvi hidraulično stiskalnico.

Za Malečem so si nabavili take luščilnice tudi Cernej, Bezjak in nekdo iz Zagreba. Stiger v Slovenski Bistrici, Bachler v Račah, ki je pa med vojno stroj prodal za 200.000 kron nekemu židu v Karlovcu, a ga je po vojni kupil Maleč in napravil oljarno za drugega sina v Varaždinu.

Ivan Malgaj.

Dve pripovedi

ZAKAJ SE BOROVNIC NIKDAR NE NASITIŠ.

Ko je Kristus potoval po svetu, je prišel nekoč v zeleno zd. Tu je videl dečka, ki je v jorbašček nabiral sladke borovnice.

«Kaj nabiraš, dečko?» je vprašal Kristus.

«Ničesar ne nabiram» je odgovoril deček nevoljno. Bal se je deček namreč, da bi ga tujec ne poprosil, naj mu da nekoliko borovnic.

Božji učenik se je krotko nasmehnil in rekel: «Ker nič ne nabiraš, naj ti tudi nič ne zaleže!»

Od onega trenutka dalje se borovnic ne nasitiš. Lahko jih vživaš ves dan, od jutra do večera, vendar boš ostal lačen.

SLOVENCİ IN AJDA.

Naši pradedje so stanovali v izhodnih deželah, kjer je solnce vedno vroče. Zgodilo pa se je, da so se v teh deželah začeli ljudje silno množiti. Od dne do dne jih je bilo več. Zato so si naši slovenski pradedje morali iti iskat drugih bivališč.

Gospod Bog je naše pradede zelo ljubil zaradi njihove miroljubnosti. Zato je našim pradedom, preden so odpotovali iz svoje prvotne domovine, izročil malo zrno ter jim naročil: «Koderkoli boste potovali, vsejte to zrno. Kjer bo ozelenelo in raslo, tam se naselite. Ako pa to zrno ne ozeleni v treh dneh, izkopljite ga zopet ter potujete dalje!»

Selili so se naši pradedje iz kraja v kraj, šli so vedno dalje in dalje. Kamor so prišli, so najprej posadili zrno. Toda zrno ni hotelo izkiliti in ozeleneti. Slednjič po dolgotrajnem romanju so prišli naši pradedje v današnje slovenske dežele. Hitro so vsadili zrno. In glej, zrno je ozelenelo, razcvetelo ter obrodilo koristen sad. Od tistega dne sejejo Slovenci ajdo.

Muljovski.

ZDRAVSTVO

Zle posledice angine

Prav pogosto se sliši, da koga vrat boli. Na kmetih je ta bolezen prav pogosta, posebno poleti kot posledica premočenja in temu sledečega prehlada. To bolezen imenujejo zdravniki angina. Hudo mučna je, združena z visoko vročico ter prav opasna v svojih posledicah.

Če pogledamo takemu bolniku v goltanec, vidimo tik za jezikom na vsaki strani dve za palec debeli oteklini, posejani z rumenimi gnojnimi pikami ali pa zamodreli, ko dvoje napol zrelih češpelj. Pri zdravemu človeku tiči na istem mestu dvoje žlez v velikosti in obliki mandeljeve pečke in jih imenujemo zaradi tega mandeljne. Angina je gnojno vnetje mandeljnov.

Zakaj napade angina nekatere ljudi prav pogosto, dočim drugih nikoli? Kakor sem nedavno že pri revmatizmu omenil, oboli po prehladu vedno tisti organ (del telesa), ki je najbolj občutljiv. Angina napade pogostoma le ljudi, ki so podvrženi jetiki. Mandeljna sta kakor dva vratarja, ki čuvata, da se ne pritepejo v pljuča bolezenske kali. Če so pa klice že v pljučih, skušata z vsemi močmi pometati čez prag nepozvane razgrajače.

Ni to delo lahko, zato se ne smemo čuditi, če se pri tem delu tako utrudita, da sama obolita. Nerodno je, če se mora bolnik pri angini venomer sliniti in mu povzroča vsak požirek silne bolečine. Vendar pa ne traja bolezen čez en teden.

Hude pa so posledice angine. Temu začne teči iz ušesa, drugi dobi revmatizem, tretji prične otekati radi obolelih ledvic, četrtemu se celo vsa kri zastrupi in mora umreti. Te toliko opasne posledice so dale nekoč tudi zdravnikom misel, da se pač najlažje izognemo angini, če damo izrezati mandeljne. Stvar je videti prav enostavna. Mala neopasna operacija odstrani v par sekundah nadležne mandeljne in z njimi tudi možnost angine: Kjer ni, še bolezen pravico izgubi! Ker so nekatere rodbine prav posebno podvržene angini, se je pred leti uveljavila navada, da so dali starši že malim otrokom izrezati mandeljne, da jih obvarujejo angine in njenih zlih posledic.

Kakor marsikje pa so, žal, delali tudi tukaj račun brez krčmarja. Ker so odstranili čuječa vratarja — mandeljne, so se v pljučih nemoteno razpašili povzročitelji jetike, pljučnice in drugih bolezni. Zapiski (statistika) o takih bolnikih brez mandeljnov kažejo izredno visoko število smrtnih primerov zaradi jetike v najlepši mladosti. In povsem naravno, saj narava vendar ni dala tako važnih mandeljnov v vrat zato, da jih izrežemo.

Kako pa pridemo iz te zagate? Na eni strani angina s pogubnimi posledicami, na drugi morilka jetika. Tako bo vprašal marsikdo po vsem povedanem. Imamo tudi tretjo pot, po kateri se izognemo obem opasnostim, namreč preprečenje angine.

Predvsem mora paziti angini podvrženi človek, da se ne prehladi. Brž, ko pa začuti najmanjše pikanje v grlu, naj leže. Okoli vratu naj si zavije mokro hladno brisačo (dobro ožeto), po vrhu naj se zavije tesno z volnenim šalom ali slično suho stvarjo in naj popije dober vroč čaj. Od začetka to vedno pomaga. Bolnik se prepoti in voda potegne bolezen iz grla.

Če pa sta mandeljna že hudo vneta, pa nikar ne poskušaj z mrzlim, temveč samo z vročimi peščenimi obkladki. V peči pogrej opran pesek, da je prav vroč in ga nasuj za kaka dva litra v pripravne platnene goste vrečice. S takimi obkladki pospešiš zoritev gnojenja, preprečiš posledice in skrajšaš čas bolezni. Pridno grgraj gorak, slan žajbeljev čaj. Če pa se ti vkljub vsemu temu po treh dneh ne predere oteklina ali ne pojenja angina, pokliči brez odloga zdravnika, da ti prereže gnojni mandelj.

Ker je angina nalezljiva bolezen, naj ne obiskuje njej podvržen človek takih bolnikov. K.

Učiteljice ne smejo kaditi, namreč v Ameriki. Predstojniki visoke šole v Sacramentu v Kaliforniji so soglasno sklenili, da učiteljice ne smejo kaditi. Vsaka učiteljica, ki jo zalote v bodoče s cigareto v ustih, bo takoj odpuščena. Predsednik šolskega sveta Wells je izjavil: Prepričani smo, da se bo s to prepovedjo vzgoja mladine zelo dvignila. Učenci se ravnajo po učiteljicah in če jim prepovemo kaditi, se izgovarjajo, češ, saj tudi učiteljica kadi. Upamo, da se bodo tudi učitelji prostovoljno odrekli nikotinu, če pa ne, jih bomo prisilili, kakor učiteljice. — Tako huda je ta reč v Ameriki, kjer se toliko govori o svobodi.

ŽENSKI VESTNIK

RNAŽNOST PRI KUHI.

Kar mož na svoji ženi najbolj ceni, to je snažnost, zlasti pa snažnost pri kuhi. Jed mu vse bolj diši, če ve in vidi, da je pripravljena od snažnih rok. In gost ne zahaja rad v hišo, kjer gospodinja nima snažne kuhinje in kjer potrežba ni znažna. In tiste gostilne so na najboljšem glasu, kjer je dobra in snažna kuha.

Že zaradi zdravja je potrebna v kuhinji največja snažnost, in gospodinja-kuharica se mora zavedati tega, da je odgovorna za zdravje ljudi, katerim kuha, in da lahko po njeni krivdi kdo zboli od jedi, ki jo je pripravila v nesnažni posodi ali pa z nesnažnimi rokami.

Zato bodi pri kuhanju vedno snažna, imej čist predpasnik, in skrbno si umivaj roke, kadar pripravljaj jedila. Pazi tudi na to, da so tvoji lasje v redu, ker to se nepazljivi ali zanikrni kuharici najrajše zgodi, da postreže svojemu omizju s kakim lasom v jedi, kar ni niti lepo niti užitno.

Zelenjavo operi vedno dobro in v veliko vode. Posebno pa je treba solato vedno dobro pregledati pri trebljenju, vsak list zase, ker na solati so vedno jajčeca glist, ki jih pri površnem čiščenju niti ne opazimo. Zato je potrebno solato vselej kolikor mogoče dobro oprati, vsaj v petih vodah, da gre vsa nesnaga dol in da pride čista na mizo. Od slabo oprane solate dobi največ ljudi gliste.

Ravnofako je treba sadje vedno dobro oprati, preden ga daš na mizo ali pa otroku. Na sadju je vedno nesnaga od muh, ki lazijo po vsem mogočem in prenašajo bolezni. Pri sadju, ki ga kupiš na trgu, moraš pomisliti, da je šlo morda že skozi bogve koliko rok, a tudi sadje, pobrano na domačem vrtu, ni brez prahu in nesnage. Ne jej ga torej in ne dajaj ga drugim jesti neopranega ali neolupljenega.

Krompir operi, preden ga začneš lupiti, in ko si ga olupila, ga operi še enkrat in tako napravi tudi pri vsaki drugi zelenjavi; ne deni je v posodo, preden ni dobro oprana. Ne zadostuje, da stvar samo malo oplahneš in daš še napol umazano v lonec. Operi jo dobro, ravno tako kakor če bi se imela jesti sirova.

Glej pa tudi, da je posoda vedno lepo čista, skrbno umita in da se je morda ne držijo še ostanki jedi od prejšnjega dne. Sploh pazi na to, da ne bo samo snažna posoda, v kateri kuhaš, ampak tudi vse, kar pride v dotiko z jedjo, orodje, ki ga rabiš v kuhinji, kakor tudi krožniki, žlice in drugo vse, kar daš na mizo.

Zelo slaba navada je po deželi, da je vsa družina skupno iz ene skledе. Dostikrat je eden ali drugi kaj bolan, pomaka svojo žlico v isto jed, katero mora jesti drug zdrav človek poleg njega

V šoli.

Učitelj: «Janezek, vzemimo primer, da vidiš na cesti voznika, ki pretepa osla. Kaj je to, če preprečiš tako mučenje živali?»

Janezek: «Bratovska ljubezen.»

Vse polno bolezni se prenaša ravno na ta način. Seveda za gospodinjo je to prijetno, če nima pomivati veliko posode, ampak zdravo to ni in tudi ne za vsak okus. Pridna in skrbna gospodinja pa bo na ljubo zdravje svoje družine pač rada pomivala tudi malo več posode, saj to ni tako hudo in zamudno delo.

Ako je gospodinja sama snažna, bo prednjačila z dobrim zgledom in bodo gledali na snažnost tudi drugi v hiši. Če sami tega ne storijo, jih moraš pa navaditi snažnosti. Zahtevaj vedno od moža kakor od otrok in poslov, da so pri jedi snažni in da si umijejo roke, preden prisedejo k mizi.

A kakor pri jedi, mora biti snažnost tudi pri pijači. Zelo grda in zdravju škodljiva navada je, če pijejo vsi iz škafo z enim korcem ali pa celo to, če preostalo vodo v koreu vliვაო nazaj v škafo. Tega skrbna gospodinja nikoli ne sme dovoliti. Korec naj bo samo za zajemanje, vodo pa naj si vsak natoči v kozarec ali pa drugo primerno posodo in jo izplahne, ko je pil. Otroke je treba že zgodaj na to navaditi, ker tudi na ta način se bodo znali izogibati nevarnosti, da nalezajo kako bolezen.

Snažna hiša, zdrava hiša! Tega nauka naj se drži vsaka gospodinja, ki ji je na srcu lasten blagor in blagor domačih.

Za kuhinjo

Juha iz zelenjave. Zeleni fižol, dobre četrt kile, nareži na poševne kosce, zraven še dva rdeča korenčka, dve kolerabi, en peteršilj in dva krompirja, potem ko si vse to dobro oprala in očistila. Če imaš, dodaj še dve pesti izluščenega graha. Vse to skuhaj v slanem kropu in ko je kuhano, naredi prežganje iz dveh žlic masti, treh žlic moke in malo čebule. S tem zabeli zelenjavo. Dodaj ščep popra, dve žlici smetane in par zrn kumine. Zalij toliko z vodo, da dobiš primerno gosto juho. Ko je tako še deset minut vrelo, je juha gotova.

Ocvrta jajca. Vzemi toliko jajc, za kolikor oseb hočeš pripraviti jed, torej eno jajce na vsako osebo. Za štiri osebe ubij v loncu štiri jajca, posoli in malo popopraj, dodaj dve žlici hladnega mleka in vse skupaj dobro stepi. V kozi razbela žlico masti in na vročo mast zlij stepena jajca. Ko jajca zakrcknejo, so gotova. Tako pripravljena jajca lahko daš na špinačo, zabeljen grah ali fižol in slično. Lahko pa daš tako pripravljena jajca tudi za večerjo in še solato zraven, samo računaj dva do štiri jajca na osebo.

Lonac. To je nekaka narodna jed, zelo priljubljena pri naših južnih bratih. Pripraviš jo takole: Vzemi štirilitrski lonec in narezi noter zelenjave in mesa, kakor če pripraviš golaž. Od zelenjave treba dva korenčka, dve kolerabi, dve pesti fižola, dve pesti graha, tri paradiznike, štiri zelene paprike, dve korenini peteršilja, malo karfijole, pol glavice zelja, malo ohrovtja, dve čebuli, tri stroke česna, pol kile krompirja, pol buče itd. še kaj druge zelenjave, če jo imaš, v primerni količini, samo kumare se k temu ne prilagajo. Malo zelene in majorana tudi prideni. Od mesa pa treba četrt kile govedine, četrt kile teletine in četrt kile sveže svinjine. Lahko vzameš samo ene vrste meso, a je mnogo okusneje, če je raznovrstno. Tudi kaka stara kokoš naredi tak lonac posebno okusen. (Sicer pa pripravljajo lonac po jugu večinoma s koštrunovim mesom.) Ko si vso zelenjavo in meso narezala, deni vse to skupaj in sirovo v loncu, na kar osoli, dodaj še malo popra ali rdeče paprike, dva lovorjeva lista, malo dišave dve žbici, par zrn kumine in tri žlice masti ali pa masla. Nato nalij gor toliko vode, da je vse popolnoma pokrito z vodo in da nič ne plava na vrhu. Manjka naj do roba vsaj za dva prsta vode. Tako napolnjeni lonac zaveži s pergamentnim papirjem in ga tako zavezanega postavi na ognjišče. Kuhati moraš vsaj tri ure. Ker je lonac zavezan in ne moreš videti kdaj vre, moraš paziti, kdaj se papir napne. Ko se je pričel napenjati papir, je znak, da je pričelo vreti; zato pomakni loncu bolj h

kraju in naj počasi naprej vre. Čez najmanj tri ure lonec razveži, stresi jed v skledo in daj na mizo. Ker je te jedi najmanj za šest oseb in se manj ne more skuhati (vsaj ne dobro), daj na mizo samo toliko, kolikor je treba, ostalo pa pusti v loncu in potem lonec spet zaveži, zvečer ali drugi dan pa prekuhaj, tako da vre vsaj eno uro. Prekuhani «lonac» je prav tako dober, včasih še boljši, zlasti če je meso bolj trdo, ker postane s prekuhavanjem mehkejšo.

Praktični nasveti

Beli atlas osnažiš, ako namočiš malo vate v vinskem cvetu in s tem atlas narahlo zdrgneš nato pa še s suho vato zbriseš.

Oleander se prej razcvete, ako mu večkrat prilijemo vroče vode. To je dobro napraviti, zlasti pri oleandrih, ki hirajo.

Kako razširiš usnjene rokavice, če so preozke. Rokavice zavij v vlažno belo in čisto brisalko. Pazi, da bo brisalka samo vlažna in ne mokra, ker bi sicer trpela barva usnja. Čez par ur vzemi rokavice ven in jih nategni na roke. Imej jih nekoliko časa na rokah, preden jih spet spraviš.

Čiščenje posteljnega perja. Že dalj časa rabljeno in torej umazano in zaprašeno perje stresi v veliko posodo, najbolje v čeber, nalij milnice (zajfnice) in mešaj s pripravno palico. Če je treba, odlij staro milnico, nalij sveže in spet premešaj. Nato ožmi perje z rokami in ga daj sušit na prosto, in sicer v senco, ne na solnce. Pri tem ga večkrat premešaj in ko je perje suho, ga še stepi s tankimi šibami, da odstraniš zadnji prah.

Šibe človeštva

III.

SPOLNE BOLEZNI.

Mirno lahko trdim, da je bila ta šiba pred vojno nepoznana med širšimi plastmi našega naroda. Omejena je bila na mesta in industrijske kraje. Danes je pa ta stvar povsem drugačna, ker so se bolezni zadnja leta povsod silno razpasle. V mestih in industrijskih krajih se sicer stalno dogajajo številnejša okuženja kakor na deželi, vendar pa je tam dobro preskrbljeno tudi za zdravljenje teh bolezni v brezplačnih ambulatorijih bolnišnic. Na deželi ovira zdravljenje spolnih bolezni neka sramežljivost. Lepa reč je sramežljivost, a v tem primeru je vsega obsojanja vredna, ker je to le lažna sramežljivost. Če bi bil, prijatelj, res sramežljiv, bi se sploh ne bil okužil. Tvoja lažna sramežljivost ti je pa v pogubo, ker čim dalje odlašaj z zdravljenjem, tem večja je verjetnost, da sploh nikoli več ne ozdraviš. Sramežljivost takega bolnika je pa tudi prav nespametna. Nikoli še nisem slišal, da bi kdo sramoval katara v nosu ali, kakor imenujemo to bolezen po domače, nahoda. Gonoreja ali kapavec pa ni prav nič drugega kakor tudi katarska spolna bolezen. Razloček je pa ta, da nahod mine navadno tudi brez zdravljenja; če pa traja dolgo, je vendar kaj neprijeten v svojih posledicah. Kapavec je silno nalezljiv, njegove posledice so usode polne, ker prav lahko dovedejo do težkih vnetij mehurja, ledvic in drugih organov, tako da si žele kapavični starši zaman zaroda; če se jim že rodijo otroci, pa oslepe prav pogosto revčki zaradi strupenega gnojnega izcedka za vedno, ko se komaj zagledali luč sveta. Zaman je tedaj ves kes, vse bridke solze in ves obup. Vsega tega se izogneš, če se podaš čimprej, ko občutiš žgoče bolečine in zapaziš gnojni izcedek, kar je znak, da si se okužil k zdravniku. Pogosto se čuje mnenje, da se kapavec sam od sebe ozdravi, kar pa je prav žalostna in usode polna zabloda. To pogrešno mnenje je nastalo le zaradi tega, ker se ta zavrtna bolezen včasih potuhne kakor ogenj pod pepelom, da se spet še silneje razpase ob ugodni priliki.

Huda je šiba kapavca, neskončno hujša je šiba sifilide, ki polni dan na dan bolnišnice in norišnice. Še bolj je potuhnjena od kapavca, saj je tak nesrečnik že tedne bolan, ne da bi sploh občutil kake bolečine. Šele zatekle bezgavke, kožni iz-

puščaji in dostikrat prav neznatne rane, ki se nočejo celiti, osupnijo bolnika. Nespametnik ne polaga važnosti na te pojave in je prav vesel, ko nekega dne vsi ti znaki morda izginejo. Povzročitelji sifilide se pa preselijo raz površje globlje in razjedajo notranjost telesa, posebno živcevje, tako da pričnejo hrometi noge, jezik postane okoren, govor nerazločen in nesrečni bolnik prične kazati znake blaznosti. Po dolgih letih strašnega hiranja odreši končno smrt take bednike. Sv. pismo piše o tej bolezni: Kaznoval bom starše iz roda v rod tja do potomcev četrtega rodu. In res so mrtvorajeni in bēbi strašna dota sifilitičnih staršev, katerih spomin je kletev potomcev, ko so že davno prhke njihove kosti.

Dočim je bilo stoletja in tisočletja zdravljenje te strašne šibe nepoznano, imamo danes sredstva, ki bolezen popolnoma ozdravijo, če se prične bolnik dovolj zgodaj zdraviti; zato naj nihče ne odlašaj z zdravljenjem. Vsaka bolnišnica ima pri nas brezplačne ambulatorije za spolne bolezni. Če se zavedaš, da je mogoče, da bi se bil nalezil te bolezni, obrni se tja, da ti s preiskavo krvi doženejo, ali si bolan ali nisi, ter se tako rešiš bolezni ali pa dobiš zagotovilo, da nisi bolan in se tako rešiš težke more negotovosti. Nikogar ni treba biti sram in ne strah, saj veže zdravnike popolna molčenost kakor spovednika.

Da pa ne bo spet nepotrebnega razburjenja in nemara navala na ambulatorije, moram poudariti eno: **Spolne bolezni nalezemo potem spolnega občevarja z osebami, ki so že bolne na teh boleznih.** Izvenspolna okuženja so zelo redka.

Dočim lahko naleze druge nalezljive bolezni n. pr. legar, kolero, koze itd. povsem neprizadet in nedolžen človek si je spolnih bolezni kriv skoro le bolnik sam.

Šibe spolnih bolezni pa ni postavila mati narava le za kazen za noro razbrzdanost. Glavni njen namen je navajanje človeštva k čednostnemu življenju in je ta šiba prav za prav le poostreno svarilo in zadnji opomin k zmernosti življenja alkoholičnih pijač. **Alkohol je namreč prvi oproda spolnih bolezni**, zato velja ta strašna šiba v prvi vrsti njemu. Očetje, matere, vzgojitelji in državniki, pridite po polnoči na veselice, kjer se mnogo popiva, in vem, da se primete za glavo, ko vidite našo mladino, kako propada. Vi pa ste sami pijani in požete ob poskočnih zvokih godbe himne kralju Alkoholu: Le pijmo ga zdej...! Kakor se zbirajo k vsakemu proščanju tatovi, tako se zbirajo tudi na naših veselicah tatovi in tatiče zdravja vaših otrok — spolni okuženci. Ko zrahija pijača vezi vzgoje, prisluhne uho sladkim govoricam tatov zdravja v fraku in svili. Kri pa ni voda. Ponenosen si, oče, ponosna mati na svojo hčerko, ki je prodajala sladek liker v paviljonu ali pa hodila okrog gostov: Šopek prosim! Med tem pa je morda že nalezla strašno bolezen. Ne pusti svojih hčerk samih na veselicah!

Veselice s popivanjem so glavno leglo širjenja spolnih bolezni! To naj uvažujejo starši, ki imajo dorasle hčerke in sinove, da se bodo vedeli ravnati.

katerimi hoče zvedeti človek svojo prihodnost, spadajo v prvi vrsti sanje.

Čim bolj gremo nazaj, tem bolj v časih so razlagalci sanj. Da so se bavili s tem Egiptčani že v predsvetopisemskih časih, nam priča legenda o sedmih suhih in sedmih debelih kravah. Pa tudi danes se še zatekajo ljudje k sanjskim bukvam, ki razlagajo, kaj pomenijo stvari, ki smo jih videli v sanjah, za našo prihodnost. Še veliko nevarnejše pa so one knjige, ki pravijo, da se bavijo s tem predmetom na znanstveni način. Vsa prokovanja prihodnosti so prazne bajke. Prazne bajke so tudi vse razlage sanj, če hčemo iz njih odkriti bodoče doživljaje.

«Sanje pridejo iz trebuha,» je nekdo rekel in prav je imel, ker je zadel s tem bistvo te stvari. Kajti v glavnem povzročajo sanje telesni pojavi ali pa duševni vtisi, ki leže velikokrat v davni preteklosti.

Če ti šumi po ušesih, slišiš v sanjah vihar, zvočenje, godbo itd. Če te bole udje, sanjaš, da te je pičila kača, da si se ranil, da te trgajo divje zveri. Ali v sanjah ti zaspi ud, pa se ti zdi, da si se ločil od telesa. Pritisk na roko ali nogo rodi sanje, da so te zvezali ali kaj podobnega. Če ti zdrsne noga preko roba postelje, je prav umljivo, da sanjaš, da padaš iz nevarne višine, v prepad i. dr.

Posebna mučna oblika sanj je mora. Podvrženi so ji zlasti otroci med tretjim in osmim letom. Hud strah povzroči, da skoči otrok v spanju pokoncu. Pot ga obliva, trese se po vseh udih, prestrašeno gleda, obupno kriči, se krčevito prime matere, ki jo le polagoma spozna, in se le počasi umiri. Ko je prišel zopet k sebi, hitro zopet zaspi in spi mirno do jutra.

Navadno so take sanje v zvezi z ovirami pri dihanju. Otroci, ki imajo izrastke v nosu, povečane mandelje ali oslovski kašelji, se navadno mučijo s takimi sanjami. Preobile večerje imajo podobne učinke. Moro imenujemo dalje stanje, če leži roka na prsih ali na trebuhu ali če ležimo na trebuhu in imamo v spanju vtis, da smo popolnoma brez moči. Med preprostim ljudstvom živi vera, da leže človeku v spanju neka pošast na prsi in ga muči; od tod je izraz, da ga mora tlači.

Nastanek sanj si prav lahko razlagamo. Naše duševno življenje se odigrava v naši zavesti. Velik del našega doživljanja pa se dogaja podzavestno. Iz podzavesti se pojavlja tako doživljanje v obliki spomina na občutke, predstave in misli, ki smo jih nekoč imeli. Sanje pa niso nič drugega kakor pojavi v naši podzavesti.

Le pri bolnem človeku preneha včasih v čuječem stanju zavest lastne osebe ali obdajajočega sveta. Bolniki te vrste grede iz svojega stanovanja, kupijo železniške karte, se odpeljejo. Po daljšem ali krajšem času se zbude in se prav nič ne spominjajo, kaj so počeli v boleznem stanju. Temu stanju sorodna je mesečnost, ki se pojavlja pri živčno bolnih in pri otrokih. Pri mesečnikih moramo biti jako previdni, posebno če zaidejo v nevaren položaj. Če se naenkrat prebude, se zavedo svojega položaja, postanejo negotovi, radi česar se prav lahko ponesrečijo.

Napravili so že natančne poskuse, kako vplivajo zunanji dražljaji na spečega človeka. Tiktanje en meter oddaljene budilke se je spremenilo v sanjah v prijetno godbo, medtem ko se je tiktakanje 20 centimetrov oddaljene budilke spremenilo v bližajočo se nevihto. Dvajset gramov težka utež, ki je bila položena spečemu na glavo, je povzročila sanje, da je nekdo spečega božal po glavi, utež dveh kilogramov pa je vzbudila jako neprijetne sanje, da ga je ropar s sekuro ubil.

Sanje so dalje v tesni zvezi z našimi željami. Zelje se nam v spanju večkrat izpolni, ko pa se zjutraj zbudimo, smo žalostni, ko vidimo, da smo le sanjali. Otrok sanja o jedi, o češnjah, ki jih podnevi ni dobil. V sanjah ima vse polno najljubših sladkarij in — vse zastoj.

«Povej mi, kaj sanjaš, in povedal ti bom, česa ti manjka!» V tem stavku je precejšen del razlage naših sanj. Še boljše bi bilo, če bi rekli: «Povej mi, kaj sanjaš, in povedal ti bom, česa si želiš!»

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Kako nastanejo sanje

Ze od nekaj je hrepenel človek po tem, da bi zvedel prihodnost, da bi našel ključ, ki bi mu vsaj deloma odprl vrata, za katerimi bi videl, kaj ga še čaka v življenju. Ta želja pa se mu ne bo nikdar izpolnila. Hvala Bogu, da je tako! Kajti nihče od nas ne bi bil dovolj močan, da bi lahko gledal svojo prihodnost. A čudno, kljub temu ne odnehamo, ljudje na vse mogoče načine silijo, da bi odstranili zaveso prihodnosti. V svoji zaslepljenosti se zatekamo k vražam, k vedeževalkam, sklepamo po raznih naravnih opjavah, da bi prišli do skrivnosti. Koliko neumnosti, sleparije, prazne vere za nekaj, kar je nemogoče vedeti, kar bi bilo tudi grozno vedeti! Med ona sredstva, s

ZANIMIVOSTI

× «Zeppelinov» polet preko morja. Dne 1. t. m. se je podal na polet preko morja v Ameriko nemški zrakoplov «Groß Zeppelin» pod vodstvom dr. Eckenerja. Odlet zrakoplova se je izvršil v Friedrichshafenu. Na krovu je imel zrakoplov 19 potnikov in 41 mož posadke. Razen tega se je vtihotapil na krov tudi neki pekovski vajenec. Po 94 urah in 1 minuti je zrakoplov brez poškodb srečno pristal v Lakehurstu pri New Yorku, kjer ga je pričakovala velika množica ljudstva in ga viharno pozdravljala. Po povratku v Evropo se bo podal dr. Eckener s «Großom Zeppelinom» na polet okoli sveta.

× Župnik poneveril ogromno vsoto. Veliko senzacijo je vzbudila med Monakovčani nenadna aretacija mestnega župnika Wackerla, ki je osumljen, da je poneveril denarja po naši vrednosti za nad 1 milijon dinarjev. Župnika so prepeljali v preiskovalni zapor.

× Palača sestre bivšega nemškega cesarja na dražbi. Sestra bivšega nemškega cesarja Viljema, poročena Zubkova, je končno poplunoma obubožala. Te dni je morala odpustiti vso svojo služinčad ter se izseliti iz svoje palače. Morala je najeti v okolici Bonna navadno sobo. Sodišče je namreč zaplenilo njeno palačo in vse pohištvo ter bo sedaj vse skupaj prodano na dražbi. Polovica palače je bila takoj oddana v najem, druga polovica pa bo oddana v najem šele po izvršeni dražbi.

× Slučaj reši življenje vsej družini. Newyorški bančni uradnik Banks se je prebudil nedavno pozno ponoči napol v omotici, ker ga je klical zvonec na telefonu. Stopil je k aparatu in se javil. No, zvedel je, da so ga prebudili le zaradi napačne zveze. Vrnil se je v spalnico. Ker ga je glava bolela čim dalje huje, je poklical ženo, da bi mu povedala, kje so praški za per glavobol. Tedaj je opazil z grozo, da leži žena kakor v globoki nezavesti. Kričnil je, ta krik mu je vrnil vso energijo. Skočil je k oknu, ga odprl na široko, nato pa telefonično pozval zdravnika. Ta je ugotovil pri ženi in Banksovih treh otrocih zastupljenje s plinom in tudi Banksa samega je bolela glava le zaradi plina, ki se je širil v spalnico iz pokvarjene cevi v kopalnici. Treba je bilo precej truda, da je zdravnik zastrupljence znova poklical v življenje. Če bi ne bilo čudnega slučaja s tisto napačno telefonsko zvezo, bi bil vsak napor odveč in listi bi poročali drugega dne le o smrti vse družine!

× Kurjava s solnčnimi žarki. Sovjetska vlada je dovolila večjo vsoto denarja za zgradbo prve naprave, ki bo izkoriščala solnno toploto v kurilne svrhe. S posebnimi str. j., ki bodo lovili solnčne žarke, bodo segrevali vodo in ta bo odajala toploto tovarnam in stanovanjem.

× Ognjenik Etna bljuva. Po vesteh iz Rima je začel ognjenik Etna te dni znova bruhati. Iz ognjenika je ves dan odmevalo vroče grmenje, proti večeru pa se je začel dvigati iz žrela gost oblak dima pomešan s pepelom, ki je pokril vso okolico daleč na okrog. Med prebivalstvom je zavladala velika panika.

× Zakaj se večje zaletavajo v luč. Vešče se zaganjajo s tako doslednostjo v luč, da so prišle že v pregovor. Zakaj počenjajo to? Angleški prirodoslovec Ward je dognal, da privlači v škatlici zaprta samica samce od vseh strani in včasih tudi zelo oddaljene. Tu jih ne vodi vid in tudi nos ne. Vzrok bo torej drugod. In ta vzrok je našel Ward v posebnih valovih, ki jih izžareva samica in ki jih samec sprejema s tipičnimi. Ti valovi jih vodijo tudi k samici. Močni svetlobni valji, ki izžarevajo tudi nevidne infrardeče žarke, pa učinkujejo na samce podobno kakor nevidni žarki samice, in to je vzrok, da se zaletavajo v svetiljke. Tedaj iz gole zaljubljenosti.

× Skrivnostna ladja v Atlantskem morju. V južnem Atlantskem morju blodi ladja strahov. Zadnjič so jo videli prebivalci otoka Tristan da

Vrline dobrega mila

so: izdatna pena, temeljite čistilne učinek, neškodljivost, izdatnost v uporabi in zmerna cena. Te načelne prednosti

mora vpoštevati vsaka gospodinja!

Zato naj za pranje ne kupuje komičnih sredstev dvomljive vrednosti, temveč pere naj le s pravim terpentinovim **MILOM GAZELA**

GAZELA MILO

Cunha. Bila je blizu obale in valovi so jo premetavali. Ze je kazalo, da jo trešijo valovi ob skalovje, pa je zgrabil močan morsk tok in kmalu je izgubila na obzorju. Tudi kapitan parnikov, ki vozijo v tem delu morja, pripovedujejo, da so večkrat videli skrivnostno ladjo. Po njihovem mnenju gre za dansko šolsko ladjo, ki se je lani pozimi z vso posadko izgubila. Na krovu je bilo 70 mornariških kadetov in posadka. Danska šolska ladja je plula iz Buenos Airesa v Avstralijo in od tistega časa ladjo pogreajo. Morda je nastala na krovu kaka nalezljiva bolezen, ki je pokosila vso posadko, ali pa je doletela ladjo težka nesreča, tako da jo je posadka zapustila v rešilnih čolnih. Potem pa se se morda vsi rešilni čolni potopili, kajti doslej se od posadke še nihče ni javil. Danska vlada je poslala v Atlantski ocean dva parnika, ki bosta skušala ladjo najti in privedi v pristanišče.

Listnica uredništva

Sv. Jurij pod Kumom. Uredništvo izjavlja, da g. Josip Avreljo ni pisec dopisa, ki je bil nedavno objavljen pod gornjim naslovom. — Dopisnika, seveda, ne izdamo.

Muljovski. Počasi pride vse na vrsto!

Divan — lula. Potrpite! Pride na vrsto.

Dravograd. Prosimo, da ne pišete novic s svinčnikom na dopisnice, ker se vse med potjo zmaže, tako da se ne dá prebrati.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ameriška.

Štiriletni Amerikanček vidi prvič v svojem življenju mavrico in vpraša:

«Kakšna čudna reklama pa je to?»

Vozel na robu.

«Zakaj imaš vozela na robu?»

«Žena mi ga je napravila, da bi ne pozabil oddati pisma na pošto.»

«No, in si ga oddal?»

«Ne, saj mi je žena pozabila pismo izročiti.»

Pravica.

«Zakaj hočeš imeti večji kos kruha?» vpraša mati sinčka. «Ali nima tvoj bratec pravice do enakega kosa?»

«Ne», pravi deček. «On ga je jedel že tri leta, preden sem bil jaz rojen.»

Brez njegovega dovoljenja.

«Jaz bi nikdar ne dovolil svoji ženi, da si da striči lase.»

«Pa si jih je vendar dala.»

«Seveda, a brez mojega dovoljenja.»

E f a k s, Rajšič Stevo

Ljubljana, Valvazorjev trg 7, ima na razpolago prvovrstno barvo za barvanje usnja v 50 modnih barvah, politure, aperture, kreme v tubah in skatlah, izdelane iz predvojnega materiala in že takrat tukaj dobro vpeljane 288

HUMANIK

POLETNA
OKLONJSKA
PRODAJA

MOŠKI PLATNENI
POLČEVLJI.

ŽENSKI PLATNENI
ČEVLJI S SPONAMI

78- 128- 147-

UGODNA PRILIKA ZA NAKUP ČEVLJEV
RAZLIČNE I ZDELAVE

LJUBLJANA: Dunajska c. 1a »Petovina
MARIBOR: Gosposka ulica 17

CELJE: Aleksandrova cesta 1
PTUJ: Slovenski trg »Petovina

Skopuhova usoda.

Skopuh umre in pride pred nebeška vrata. Peter odpre in ga vpraša: «Kaj dobrega si storil na zemlji?»

«Nekemu siromaku sem dal dinar.» Peter odpre debele bukve in res najde v njih zapisan ta dinar.

«Kaj si še storil?» «Tudi nekemu drugemu revežu sem daroval dinarski novc.»

Peter najde v bukvah zabeleženo tudi to skopuhovo darilo.

«Pripoveduj dalje o svojih dobrih delih!» «Še tretjemu siromaku sem dal dinar. To je vse.»

Tedaj pokliče Peter svojega tajnika: «Vrni temu možu tri dinarje in ga pošlji k vragu!»

Ne mara takšnega kruha.

Slavko prinese iz šole kruh, ki mu ga je dala mamica za malico.

Mati: «Zakaj pa nisi pojedel kruha?»

Slavko: «Gospod učitelj je prav danes razlagal, da je kruh, ki ga jemo, napojen s potom naših staršev...»

Modri Franček.

Učitelj pripoveduje o junaku, ki je vsako jutro pred zajtrkom plaval trikrat čez reko. Franček maje z glavo.

«No, ali dvomiš, da lahko to napravi izurjen plavač?»

«Ne, gospod učitelj. Zakaj bi dvomil! Le čudim se, zakaj ni plaval štirikrat, da bi zopet prišel na breg, kjer je imel obleko.»

Roparski napad.

Gospoda Mevžo napade v gozdu ropar in mu preiše žepe.

«Kaj nič več nimate kakor deset dinarjev», se jezi ropar in začne groziti.

«Oprostite, gospod tolovaj,» se preplašen izgovarja gospod Mevža, «če bi bil vedel, da bom vas srečal v gozdu, bi gotovo vzel več denarja s seboj...»

Gostilničarjevo maščevanje.

Gostilničar vrže gosta, ki ni mogel plačati računa, iz lokala in kriči nad njim: «Tako, to je kazen za vašo nescamnost, potepin! In še to vam zdaj povem, da ste jedli konjski golaž namesto govejega...»

JOSIP JUG, Ljubljana

Gajeva ulica številka 2

izvršuje slikarski in plesarski obrt zelo solidno in po nizkih cenah. Sprejema tudi naročila z dežele in pleskanje železnih mostov. Cenjenemu občinstvu se priporoča.

L. Mikuž LJUBLJANA, Mestni trg 15 DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

Veliki ilustrovani **cenik** dobite zastonj! Zahtevajte ga od skladišča **MEINEL in HEROLD** tovarna glasbil, gramofonov in harmonik - **R. Lorgner, MARIBOR št. 104-B.** Viotine od 25 Din. Rčne harmonike od 85 Din. Tamburice od 95 Din. Gramofoni od 345 Din in dalje.

70

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Dobro ohranjena mlatilnica

4 bencinmotorjem, 4 HP se ugodno proda. Naslov: Rudolf Štelcer, mizar, Gor. Radgona. 287

Urarska popravila

izvršuje najceneje in najprecizneje Franc Wölfling, urar. Ljubljana, Gosposvetska cesta 12. 286

Usnjarskega vajenca

pridnega, s hrano in stanovanjem sprejme Franc Čebular. Ig pri Ljubljani 284

Pohištvo

vedno v veliki zalogi in po najugodnejših cenah pri **MATIJI ANDLOVICU** strojno mizarstvo. Komenskega ulica 34, Ljubljana 269

Prodajam novo hišo

pripravno za vsako obrt, v zelo lepi legi. V bližini je šola, pošta, trgovina mesarija in farna cerkev. Cena Din 28.000. Za pismena pojasnila je priložiti znamko za 2 Din. Josip Ambrož, Zagradec pri Stični. 185

1000 dinarjev Vam plačam če se svojih bradavic kurjih očes

trde kože, izrastkov ne iznebite sigurno v treh dneh po uporabi Ria balzama brez bolečin, brez nevarnosti in brez noža. Zdravniška priporočila: Dr. Cyrakus B. Dunn, piše: Jas sem z Rio zadovoljen, pošljite še 24 lončkov, uporabljal jih bom pri svojih bolnikih. Cena z garancijskim pismom Din 9.—, trije lončki Din 18.—, 6 lončkov 32.—.

Dr. Nic. Kemeny Košice (Kaschau) 252 poštni predal 12 L 29. Češkoslovaška.

Dvokolesa najboljših svetovnih znamk v vsiki izdobi zelo poceni. Najnovejši modeli otroških vozičkov od preprostega do najfinejšega in igračni vozički v zalogi. Več znamk sivinskih strojev najnovejših modelov, deli in pnevmatika. Cenik franco. - Prodaja na obroke «TRIBUNA» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovška cesta številka 4.

Prima gonilna jermena in vse mlasno tehnične potrebnosti vedno v zalogi pri **TRUK CADEZ & BRČAK, Ljubljana, Ljubljanska ulica 1.**

ŽIVINOREJCI

Redi no ribo moko za rejo praši ev in govedine kapite najceneje pri **A. VOLK, Ljubljana Resljeva c. 24**

Advokat dr. Rajh Štefan

vljudno naznanja, da se je preselil s svojo pisarno iz Kočevja v Celje, Kocenova ulica 2

Zahtevajte brezplačni CENIK s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din. Ura na sidro (ankerica nekoliko boljše izvršitev z 3 letnim jamstvom 65 din. Ista original patent preciz. **Roskopf ura na sidro**, pravi nikelj, koleseje nepristopno orahu tekuče vse v rubinih, posebno točna, 5 letno jamstvo **Din 98.—**

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod. **Budilka 64 Din** z 2 zvoncema in 3 let. jamstvom **Din 69.—**

D. Kiffmann, Maribor št. 43/1 specialist samo za boljše ure

Živinorejcem priporočamo zanje jako koristno knjigo Prva pomoč ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima nasledno vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravlila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prisku med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, griski, zaprtju, koliki, nape-njanju govee n ovac, pri tuhih pred-

metih v požiralniku, pretresu možgan, soln-arici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopan u popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36-50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruga v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne ošte)